

Літаратура і мастацтва

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННІКАУ БССР.

№ 36 (1673)

Пятніца, 4 мая 1962 года

Цана 4 кап.

БУДАЎНІК І ВОІН

Заўтра — Дзень друку. Гэта свята не толькі журналістаў і шматлікай арміі работнікаў сельскай гаспадаркі, а і ўсяго нашага народа, які бачыць у савецкім друку вернага выразніка сваіх інтарэсаў.

Разам з Днём друку мы сёлета адзначаем і слаўны 50-гадовы юбілей «Правды» — нашай старэйшай газеты, заснаванай вялікім Леніным. Гісторыя «Правды» — гэта летапіс непахіснага служэння камуністычным ідэалам, летапіс натхнёнай барацьбы за ажыццэўленне ленінскіх запавядаў.

У змрочныя часы царызму, калі цёмная ноч рэакцыі панавала над краінай, «Правда» была праменем сонца, яна несла працоўным слова Леніна, слова партыі, узнімала іх на рэвалюцыю, на змаганне супраць прыгнятальнікаў.

Рэвалюцыя перамагла, савецкі народ пачаў будаваць новае жыццё, і яму памагала ў гэтым «Правда». Яна даходзіла ўсюды — на завод і фабрыку, на буйную будоўлю і ў далёкую вёску. Індустрыялізацыя краіны, калектывізацыя сельскай гаспадаркі, ажыццэўленне культурнай рэвалюцыі — усё гэта ступенькі шляху, пройдзенага краінай, і гэтыя ступенькі адлюстравала на сваіх багатых старонках «Правда».

Вялікая Айчынная вайна... Над «Правдой» схіляўся ў час перапынку паміж баямі салдат і афіцэраў... З «Правдой» у руках праводзіў палітрк інфармацыю ў роцэ... Як найкаштоўнейшы груз дастаўляў лётчык праз зліўні фронту пакуні «Правды» нашым партызанам і там, на часова акупіраванай ворагам зямлі, кожны экзэмпляр «Правды» пераважыў у сотнях рук... «Правда» расказвала людзям аб падзеях на фронце і ў тыле, выкрывала чалавечанаўвільную сутнасць фашызму, усяляла веру ў нашу перамогу.

На яе старонках выступалі выдатныя савецкія пісьменнікі, і іх палымнае слова, дзякуючы «Правде», хвалілася мільёны сэрцаў... На ўсіх этапах жыцця нашай краіны «Правда» была на перадавой лініі. У гады ваенных нягод — як воін, у гады міру — як будаўнік і сябра. На яе старонках б'ецца пульс народнага жыцця, адраджаюцца думы і пачуцці народа, жыве яго праўда. Гэта праўда новай эпохі, праўда камунізма.

У процівагу прадэжні, наскрозь хлуслівай капіталістычнай прэсе, якая служыць грашоваму меху, інтэрэсам эксплуатацый, газета «Правда», якая ўвесь савецкі друк, вызначае глыбокай прайдзівасцю і прынцыповасцю, сапраўднай дэмакратычнасцю. Гэтым «Правда» заваявала вялікую папулярнасць і за рубяжамі нашай краіны. Мільёны простых людзей свету знаёмяцца па «Правде» з жыццём у Савецкім Саюзе, знаходзяць у ёй маральную падтрымку ў сваёй барацьбе за дэмакратыю, за мір паміж народамі, супраць імперыялістычных падпалшычковай новай сусветнай вайны.

«Правда» — гэта голас вялікай партыі, на чым сцягу накрэслены палымныя і натхняючыя прычыпы: Мір, Праца, Свабода, Роўнасць, Брацтва і Шчасце ўсіх народаў.

«Правда» — гэта голас працавітага і мірлюбывага народа, які назаўсёды стаў пад вялікі сцяг Камуністычнай партыі.

50 год «Правды» — гэта мільёны выхаваных партыяй і яе газетай самадзяльных байцоў за будучыню, за ажыццэўленне камуністычных ідэалаў.

Вучыцца на прыкладзе «Прав-

ды», рос і мацнеў увесь савецкі друк, народжаны рэвалюцыяй. Дзякуючы клопам Камуністычнай партыі, друк у нашай краіне стаў сапраўды масавым. На дзсятках моў выдаюцца ў нас газеты, часопісы, кнігі, іх тыраж з кожным годам павялічваецца. Роля друку ў нашым грамадстве надзвычай вялікая. І ў тым, што Савецкая краіна дасягнула сусветна-гістарычных поспехаў у развіцці эканомікі і культуры, ёсць заслуга і нашага друку — баявога і надзейнага памочніка Камуністычнай партыі.

Наша краіна прыступіла да разгорнутага будаўніцтва камуністычнага грамадства. Рашэнні XXII з'езду КПСС, новая Праграма партыі вызначылі ясны шлях да светлай будучыні.

Ажыццэўленне пастаўленых партыяй задач патрабуе самаадданай працы ўсіх савецкіх людзей. Будаўніцтва камунізма — гэта шпэркі рост эканомікі, гэта выхаванне новага чалавека, перабудова чалавечых уземаадносін, быту, светлага погляду людзей. Адсюль зразумела, якія вялікія і адказныя абавязкі савецкага друку. У цэнтры яго увагі павінны быць пытанні камуністычнага выхавання мас.

Маральны кодэкс будаўніча камунізма, сфармуляваны ў Праграме партыі, — вось што знаходзіцца ў аснове дзейнасці нашага друку па камуністычнаму выхаванню працоўных. У гэтым кодэксе адлюстраваны камуністычны ідэалы і прынцыпы, уасоблены маральныя нормы, выпрацаваныя рабочым класам і яго левікай партыяй, народжаным рэвалюцыяй, сучасным этапам камуністычнага будаўніцтва. Змагацца за тое, каб гэтыя высакродныя прынцыпы і маральныя нормы становіліся законам жыцця мільянаў і мільянаў савецкіх людзей, — якая гэта павязаная і натхняючая задача савецкага друку.

Сустракаючы Дзень друку, мы, журналісты і пісьменнікі, задаём сабе пытанне: ці усё мы робім дзеля таго, каб найлепш выконвалі гэтую задачу, ці ў поўную меру адпавядаюць беларускія перыядычныя літаратурна-мастацкія выданні высокім патрабаванням сённяшняга дня? І тут трэба шыра прызнацца, што ў нашай рабоце ёсць намяла недахопаў. Галоўны з гэтых недахопаў — недастатковая сувязь з жыццём народа, і як вынік гэтага — мала з'яўляецца на старонках часопісаў высокамастацкіх твораў аб героях нашых дзён, будаўніках камунізма.

Стварэнне матэрыяльна-тэхнічнаю базу камуністычнага грамадства, савецкі народ стварае і культуру камунізма — новую, вышэйшую ступень у культурным развіцці чалавецтва. Партыя заклікае дзеячоў літаратуры і мастацтва, работнікаў культуры нястомна пачынаць духоўна багачці грамадства. Праграма КПСС прадугледжвае далейшы магутны ўздым матэрыяльнай базы культуры: усямернае развіццё кнігавыдавецкай справы і друку, павелічэнне сеткі бібліятэк, клубаў, тэатраў, завяршэнне радыёфікацыі краіны, шырокае развіццё народных універсітэтаў, тэатральных калектываў і іншых самадзейных культурных арганізацый. Культурнае развіццё ў перыяд разгорнутага будаўніцтва камуністычнага грамадства з'яўляецца завяршаючым этапам вялікай культурнай рэвалюцыі ў нашай краіне.

Быць актыўнымі праваднікамі культурнай рэвалюцыі, садзейнічаць ёй сваёй творчасцю, сваім удзелам у газеце — пачэсны абавязак пісьменніка і дзеяча мастацтва.

Па традыцыі, закладзенай «Правдой» яшчэ на пачатку яе дзейнасці, савецкі перыядычны друк цесна звязаны з творцамі літаратуры і мастацтва, з'яўляецца іх высокай трыбунай. На старонках газет публікуюцца многа вершаў, пэм, нарысаў. А пазядкі пісьменніка па заданню рэдакцыі газеты на будоўлю ці ў калгас, на завод для напісання карэспандэнцый або нарыса — гэта ж-таксама ўдзячна справа. Чытач зойсць з рэдакцыя сустракае ў газеце слова літаратара ці мастака. Удзел у газеце дапамагае ім глыбей унікаць у жыццёвыя з'явы, правільна разумець складаныя працэсы рэалізацыі.

Неабходна мець сувязі пісьменнікаў і дзеячоў мастацтва з газетамі, сумеснымі намаганнямі дабівацца большай іх баявасці, глыбей унікаць надзейныя праблемы развіцця эканомікі і культуры краіны.

Савецкі народ будзе камунізм, вырашае складаную, сусветна-гістарычную задачу станаўлення новага свету, самага справядлівага грамадскага ладу. Паспехі камуністычнага будаўніцтва нясуць багачце і радаснае жыццё ўсім, яшчэ вышэй узнікаюць магутнасці, гонар і слава нашай Радзімы. У змаганні за гэтыя поспехі актыўна ўдзельнічае савецкі друк — калектывы прапаганды, агітатар і арганізатар мас. Уся яго дзейнасць накіравана на тое, каб напісаныя і дзейныя, калгасы і саўгасы дэвалі больш прадукцыі, каб пільна развілася наша культура, каб савецкі чалавек узабагаціўся ведамі, становіўся мацнейшым і прыгажэйшым душою і розумам, каб ён быў акрылены высакроднымі ідэямі камуністычнага ператварэння жыцця.

На правым крыле Маўзаля — выдатны военачальнік — маршал, адміралы і генералы. У 10 гады пачынаецца ваенны парад. Маршал Савецкага Саюза Р. Я. Маліноўскі прымае рапарт камандуючага пара-

даў Маршала Савецкага Саюза Н. І. Крылова, затым аб'язджае войска часці, якія высталіліся на Краснай плошчы, і вышлюе іх са святам. Пасля гэтага Міністар абароны з трыбуны Маўзаля гаворыць прамоў. Вялізарны зводны ваенны аркестр выконвае Гімн Савецкага Саюза. Грымляць залпы артылерыйскага салюта. Над плошчай разносіцца камаанда да пачатку парада.

Шырокі маналітны строем ідуць слухачы ваенных акадэміяў, ваенных марак, курсанты, салдаты і афіцэры войск МУС, выхаваныя суворавскіх вучылішчаў, Нахімаўскага вучылішча.

Праходзіць баявая тэхніка. Адзін за адным імачаць да плошчы самаходныя бронетранспарты, аснашчаныя ракетнымі снарадамі. Гэтыя — баявыя машыны — новае ўзбраенне нашай арміі, якое ўпершыню паказваецца на парадзе. Яны не ведаюць перашкод ні на вадзе, ні на сушы. Праносяцца аўтамашыны з дэсантнікамі — байцамі паветранай ляхоты. Магутнасць гэтых войск у нашы дні

ПЕРШАЕ МАЯ У МАСКВЕ. Дэманстрацыя прадстаўнікоў працоўных на Краснай плошчы.

Фота В. ГЕНДЗ-РОТЭ (ТАСС).

МАГУТНЫ ПУСТУП

ВАЕННЫ ПАРД І ДЭМАНСТРАЦЫЯ ПРАЦОЎНЫХ НА КРАСНАЙ ПЛОШЧЫ

У прыгожым убранні вясны і пунсовай сцягоў рэвалюцыі савецкая сталіца ў дзень Першамай. Ужо ў раніа гадзіны на праспектах, вуліцах і плошчах загучалі музыка, песні. Пасвятлонам ухваленыя выходы дзіл масківа на ўрачыстасці ў гонар вена юнага свята.

Масква з раніцы была поўная радасці, уласцівай ёй кіпучай энергіі і ажыццелення. У Першамай яна нібы ўвабодзіла радасць ўсёй краіны.

Па-святлонам прыбраная Красная плошча. На гранітных трыбунах сабраліся партыйныя і дзяржаўныя дзеячы, рабочыя і калгаснікі, прадстаўнікі навукі і культуры, многа замежных рабочых і прафсаюзных дэлегацый з усьх кантынентаў.

Хваля апалдыменту пракраваецца па плошчы, калі на цэнтральнай трыбуне з'явіліся кіраўнікі Камуністычнай партыі і Савецкага ўрада.

На правым крыле Маўзаля — выдатны военачальнік — маршал, адміралы і генералы.

У 10 гады пачынаецца ваенны парад. Міністар абароны СССР, Маршал Савецкага Саюза Р. Я. Маліноўскі прымае рапарт камандуючага пара-

даў Маршала Савецкага Саюза Н. І. Крылова, затым аб'язджае войска часці, якія высталіліся на Краснай плошчы, і вышлюе іх са святам. Пасля гэтага Міністар абароны з трыбуны Маўзаля гаворыць прамоў. Вялізарны зводны ваенны аркестр выконвае Гімн Савецкага Саюза. Грымляць залпы артылерыйскага салюта. Над плошчай разносіцца камаанда да пачатку парада.

Шырокі маналітны строем ідуць слухачы ваенных акадэміяў, ваенных марак, курсанты, салдаты і афіцэры войск МУС, выхаваныя суворавскіх вучылішчаў, Нахімаўскага вучылішча.

Праходзіць баявая тэхніка. Адзін за адным імачаць да плошчы самаходныя бронетранспарты, аснашчаныя ракетнымі снарадамі. Гэтыя — баявыя машыны — новае ўзбраенне нашай арміі, якое ўпершыню паказваецца на парадзе. Яны не ведаюць перашкод ні на вадзе, ні на сушы. Праносяцца аўтамашыны з дэсантнікамі — байцамі паветранай ляхоты. Магутнасць гэтых войск у нашы дні

намерна ўзраста. Яны цьер аснашчаны новымі відамі ўзбраення, адзін з іх — магутны самаходны артылерыйскі ўстаноў.

Сваё ўзросшую магутнасць дэманструюць на парадзе савецкія танкі і артылерыя. Ідуць звышмагутныя гарматы, здольныя ўзмаваць любыя абарончыя ўмацаванні ворага.

Калону ваеннай тэхнікі, якая прайшла па Краснай плошчы, замяніла ракетная часці, аснашчаныя магутнымі балістычнымі ракетамі. У нашай краіне выраблены і пастаўлены на ўзбраенне глабальныя ракеты. Яны здольны дасягнуць любога пункта на планеце, падлятаючы да яго з любога напрамку. Гэтыя ракеты недасягаліныя для проціракетнай зброі.

Ваенны парад на Краснай плошчы яшчэ раз пераканаўча прадэманстраваў магутнасць нашых Узброеных Сіл. Іх гатуннасць даць дастойны адпор любому агресору, забяспечыць мірнае жыццё будаўнікоў камунізма.

Пачынаецца дэманстрацыя прадстаўнікоў працоўных Масквы. Адкрываюць яе фізікультурнікі. «Праграма пабудовы камунізма будзе выканана!» — напісана на адным з транспарантаў. Лічыцца напамінаць аб велікіх задачах новага 20-годдзя. Восем тысяч спартсменаў дружна ўсклікаюць:

— Мір, Праца, Свабода, Роўнасць, Брацтва, Шчасце! — З мноствам рознакаляровых сцягоў, плакатаў, пано, вытворчых эмблем уступаюць на Красную плошчу дэманстранты.

У дзень міжнароднай салідарнасці працоўных, у дзень адзінства і брацтва рабочых усьх краін масківа з'яўляюцца да іх са словамі ітарнацыянальнай салідарнасці і прывітання. Аб гэтым гавораць незлічоныя плакаты і транспаранты. Савецкія людзі славяць сусветную сацыялістычную сістэму — дзеціна міжнароднага рабочага класа. Першамай іліча ўсёх прыгнечаных і абяздоленых да нястомнай барацьбы за лепшую долю, за канчатковае збаўленне ад аковаў каляніялізму і імперыялізму.

Па Краснай плошчы ідуць тыя, хто выпускае аўтамобілі і станкі, матары і прылады, та-

вары шырокага ўжытку, тыя, хто стварае электронныя машыны і касмічныя караблі, хто забяспечвае вёску навішымі сельскагаспадарчымі машынамі.

Незвычайна ў гэтым годзе першамайская дэманстрацыя. Сёлета першая вясна, калі савецкія людзі пачалі ажыццяўляць рашэнні XXII з'езду партыі, прыняты ў ім праграму пабудовы камуністычнага грамадства. Вабячае заўтра становіцца сёння рэальнай рэалізацыя — мы ўступілі ў перыяд разгорнутага будаўніцтва камунізма. Усё цьер залежыць ад нас саміх, ад нашай працы, энергіі, розуму.

У авангардзе людзей, якія апрадэжваюць час, ідуць ударныя камуністычнай працы. У калонах дэманстрантаў — вучоныя Акадэміі навук СССР, шматлікіх навукова-даследчых інстытутаў сталіцы. Гэта іх праца зрабіла казку былію — пакарала космас.

Амаль тры гадыны працягвалася малюўчае, жыццерадаснае шэсце масківоў. Гэта была хвалюючая маніфестацыя творчых сіл і энергіі будаўнікоў камунізма, якая гаварыла аб рашучасці ажыццявіць гістарычны рашэнні XXII з'езду КПСС, свядчанне непарушнага адзінства партыі і народа ў барацьбе за мір, за камунізм.

1 Мая Цэнтральны Камітэт КПСС і Урад СССР наладзілі прыём у гонар удзельнікаў парада і дэманстрацыі. Хвалюючы і душэўнай была гэтая сустрэча.

Радасна і ўрачыста адзначыла міжнароднае свята працоўных Першамай уся краіна. Шматлікія дэманстрацыі, народныя гульні адбыліся таксама ў Ленінградзе, Кіеве, Мінску, Фрунзе, Алма-Атае, Душанбе, Ташкенце, Кішыневе, Ерэване, Волгаградзе, Горкіх, Чалябінску і іншых гарадах. Яны з'явіліся новым яркім сведчаннем росквіту творчых сіл савецкага народа, яго беззаветнай адданасці роднай Камуністычнай партыі, левікаму Цэнтральному Камітэту КПСС на чале з Мікітам Сяргеевічам Хрушчовым.

Вечарам 1 Мая ў азнаменаванне свята ў сталіцы нашай Радзімы — Маскве, у сталіцах саюзных рэспублік — Ленінградзе, Волгаградзе, Севастопалі і Адэсе адбыўся артылерыйскі салют. (ТАСС).

ПЕРШАЕ МАЯ У МІНСКУ. Парад войск Мінскага гарнізона на Цэнтральнай плошчы.

УРАЧЫСТАСЦІ У МІНСКУ

У гэтую раніцу сталіца рэспублікі выглядала асабліва цудоўнай у сваім святлоным убранні, расквечаная пурпурам, чыста вымытая веснавымі дэкарацыямі. Светлае свята Першамай прыйшло ў кожны дом, квартал, вуліцу. На фасадзе дамоў лунаюць на ветры пунсовыя сцягі. Тое, што ў чалавека сёння ў сэрцы, ён напісаў вялікімі літарамі на лозунгах і плакатах. Гэта — словы аб любові і непадзельным давер'ю да партыі, аб барацьбе за пабудову самага справядлівага, разумнага і цудоўнага грамадства на зямлі. У святлоным убранні знайшлі сваё адлюстраванне рашэнні XXII з'езду КПСС, заклікі роднай Камуністычнай партыі да савецкага народа цвёрдым поступам па левікаму шляху ісці ў камуністычнае заўтра.

Са славай закончылі перадамайскую працоўную вахту працаўнікі сталіцы рэспублікі. У параўнанні з першым кварталам мінулага года прадпрыемствы горада павялічылі вы-

творчасць электраэнергіі, аўтаматычных ліній, аўтамобіляў, металарэзных станкоў, тэлевізараў, радыёпрыёмнікаў. Пашырэн выпуск тканін, абутку, прадуктаў харчавання. І сёння калектывы заводаў і фабрык рапартаўць аб поспехах, дасягнутых у чацвёртым годзе сямігодкі.

Вялікую працоўную перамогу атрымаў трактарабудульнік. Яны, не спыняючы вытворчасць, перайшлі на выпуск трактараў «МТЗ-50П». Калгасы і саўгасы краіны атрымалі ўжо тысячы новых першакласных машын, якія акажуць ім вялікую дапамогу ў барацьбе за ажыццэўленне рашэнняў савецкага Пленума ЦК КПСС.

Дастойны падарунак Першамаю падрыхтавалі мінскія станкабудульнікі. Датырыкова выраблена аўтаматычная лінія для Волгаградскага трактарнага завода. Завершана выпрабаванне такой лініі для мінскага трактарабудульніка. Слаўнымі справамі сустрапі свята калек-

тывы падшыпнікавага завода, камвольнага камбіната, абутковых прадпрыемстваў, чыгуначнікі.

Лакаматыўныя бригады Беларускай магістралі правалі з пачатку года каля 30 тысяч цяжкавагавых паздоў, у якіх звыш плана перавезена амаль 6 мільянаў тон народнагаспадарчых грузаў.

Калектывы прамысловых прадпрыемстваў горада ўносяць дастойны ўклад у стварэнне матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізма. Яны ідуць наперад пад левікамі сцягам, дэманструючы беззаветную адданасць роднай партыі.

Роты Карла Маркса і Уладзіміра Ільіча Леніна, Мікіты Сяргеевіча Хрушчова, членаў Прэзідыума ЦК КПСС.

На цэнтральную трыбуну падмаюцца кандыдаты ў члены Прэзідыума ЦК КПСС, першы сакратар ЦК Кампартыі Беларусі К. Т. Мазураў, старшыня Савета Міністраў БССР Ц. Я. Кісялёў, старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР В. І. Казлоў і іншыя кіруючыя партыйныя і савецкія работнікі рэспублікі.

Пачынаецца ваенны парад. Міма трыбун праходзяць воіны розных родаў зброі, дэманструючы сваю гатоўнасць у любую мінуту стаць на абарону любімай Радзімы. Парад закончаны.

У сувязі з дажджлівым надвор'ем дэманстрацыя працоўных была адменена. Але святлоная ўрачыстасць аднаўляецца ў тэатрах, у палацах культуры, клубах, спартыўных залах. Да позняй ночы працягваліся масавыя народныя гульні. (БЕЛТА).

ПЕРШАЕ МАЯ У ГОМЕЛІ. У калоне дэманстрантаў.

Фота В. БЕЛЛУСА (БЕЛТА).

ФЛАГМАН САВЕЦКАГА ДРУГУ

ГАЗЕЦЕ „ПРАВДА“ — ПЯЦЬДЗЕСЯТ ГОД

Патрусь БРОўКА

«ПРАВДУ» ЧЫТАЕ ЛЕНІН

Змажку, з юнацтва запамінаў мяне, і дзе б ні быў я — у майм уяўленні — Воблік любімы на светлай сцэне: «Правду» чытае Ленін.

Кожнага ранку ледзьве зара Сьпіне на сцену праменні, Бацьку ў шмэчку правадыра — «Правду» чытае Ленін.

Бацьку я вочы з бляскам жывым, Колькі ў іх мар, летуценняў! Домны, плачым устаючы — перад ім — «Правду» чытае Ленін.

Ясьня далі краіны відны, Сіпа народная пеніца; Шалча калосам прастор шаліны — «Правду» чытае Ленін.

Бачыць, што ўсюды зроблена шмат, Спаўна растуць пакаленні, За касманэўтам плаціць касманэўт — «Правду» чытае Ленін.

Бачыць, народ яго — волат, герой, Бліжэжыня удалец ікміненні... Устану я. Радасна мне раіцца — «Правду» чытае Ленін.

У ГОНАР ДНЯ ДРУКУ

У Дзяржаўнай бібліятэцы імя У. І. Леніна экспаніруецца вялікая выстаўка, прысьвечаная Дню савецкага друку. Тут многа газет і часопісаў, якія выдаліся ў розныя гады ў Беларусі. Сярод іх — газеты «Зьвязда», «Рабочы», «Кастрычніцкі Бюлетэнь», «Народная змена», часопісы «Полымя», «Беларусь». Вялікі газетны прывілеі чытаць гэтае сталежэнне Савецкай дзяржавы і партызанскаму руху ў гэты Вялікай Айчыннай вайны. Асобны раззел расказвае аб газэце «Правда», 50 годзе яе існавання і працягу працоўнага нашай краіны.

РЭДКІЯ ВЫДАННІ

Пакоўкія ад часу старонкі. На першай — назва газэты «Бурэвішнік». Дзень выхад — 10 кастрычніка 1917 года... Вось яшчэ дзве газэты — «Зьвязда» і «Молат». Яны паведамлялі аб пераможных пераходах у Беларусі, партызанскай і салдацкай дэпутатаў, аб левых «рэвалюцыя і контррэвалюцыя», якую будзе чытаць А. Мяснікоў, аб зборы сродкаў на выданне сацыялістычнай літаратуры. Усе гэтыя рэдкія экзэмпляры газет захоўваюцца ў архіве Цэнтральнага дзяржаўнага архіва і фотадэпартаменту БССР. Нададу тут мікрафілімраваны беларускі перыядычны выданні, якія адлюстроўваюць падзеі 1917 года ў Беларусі.

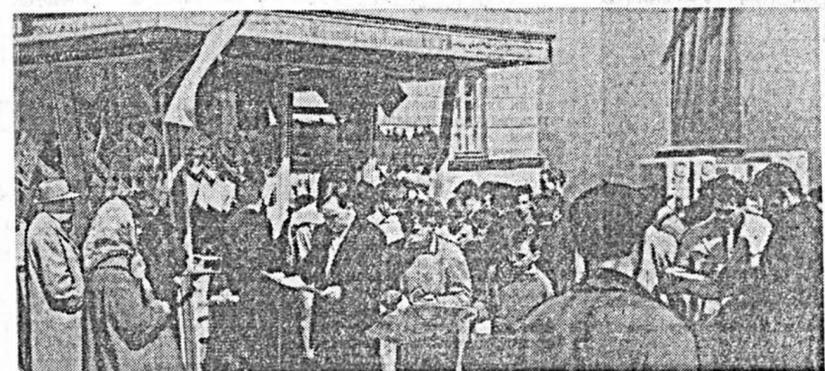
У ДОБРЫ ЧАСІ

Выйшаў першы нумар мікравай газэты Мінскага аб'яма КІП і абласнога Савета дэпутатаў працоўных пры Мінскім тэрытарыяльным вытворчым калгасна-саўгасным упраўленні «Шлях камунізму».

Нумар адкрываецца артыкулам партгана аб'яма партыі Мінскага тэрытарыяльнага вытворчага калгасна-саўгаснага упраўлення Н. Булаўскага «За работу, працоўныя!».

У ім аўтар падрабязна расказвае аб эканомічных зонах, аб першых кроках работ і бліжэйшых планах упраўлення.

Першы нумар газэты «Шлях камунізму» добра ілюстраваны.

СВЕЖЫЯ ГАЗЕТЫ.

Фота Ул. КРУКА.

ЗМАГАР ЗА ПЕРАДАВОЕ МАСТАЦТВА

«Правда» і перадавое мастацтва. Гэтыя два паняцці неадрыўна на працягу ўсёй слаўнай гісторыі старэйшага друкаванага органа нашай партыі.

Літаратура, кіно, тэатр, жывапіс, скульптура, музыка і іншыя віды мастацтва заўсёды заставаліся і застаюцца прадметам шчырых клопатаў і ўвагі «Правды».

Ужо ў першыя гады свайго існавання, у цяжкіх умовах царызму яна знаходзіла магчымасць, разам з выразным мнства палітычных, эканамічных і арганізацыйных пытанняў жыцця партыі, падтрымліваць перадавое мастацтва, абараняць рэалізм ад розных рэакцыйных пільняў. Газета прапанавала лепшыя творы рускай і сусветнай літаратуры і мастацтва, згуртавала вакол сябе рэвалюцыйна настроеных мастакоў, знаходзіла і падтрымлівала таленты за народа. Толькі за першыя два гады (1912 — 1914) «Правда» надрукавала звыш 1000 вершаў, нарысаў, апаўяданняў, артыкулаў і іншых матэрыялаў па пытаннях літаратуры і мастацтва. Публікацыя і ацэнку мастацкіх твораў у друку партыя бальшавікоў, яе правадыр У. І. Ленін лічылі адной з важнейшых форм ідэалагічнага выхавання мас.

Сярод газетных жанраў У. І. Ленін асабліва значэнне надаваў літаратурна-крытычным артыкулам, рэцэнзіям, аглядам. У адным з пільняў у рэдакцыю «Правды» ў 1913 годзе ён напісаў літаратурна-крытычны адзёле, палічыўшы яго рабонай Менавіта літаратурна-крытычныя матэрыялы, на думку Леніна, дазвалялі газэце найбольш актыўна прапанаваць ідэі партыі, уздзейнічаць на свядомасць і густы чытачоў.

Ленін указваў, што артыкулы гэтыя павінны быць адрэзаны, палітычна заостраныя, пераконаўчыя і лаканічныя. Вліскучы зорам такіх артыкулаў былі яго ўласныя. Гэтымі якасцямі вызначаліся і літаратурна-крытычныя артыкулы В. Вароўскага, М. Альмінскага, М. Калініна і іншых актыўных супрацоўнікаў дарэвалюцыйнага беларускага друку. Дзейнасць іх — выдатны прыклад для савецкіх журналістаў і літаратурна-рэдакцыйцаў.

З першых год заснавання «Правды» актыўна выступала за развіццё пралетарскай літаратуры і мастацтва. Ішчы ў дарэвалюцыйны час газета «адкрыла шырокаму чытачу дзесяткі імёнаў рускіх, украінскіх, грузінскіх, армянскіх і зарубіжных пісьменнікаў, мастакоў і кампазітараў. З іх старонкаў упэўнена загаларыліся і народна А. Серафімовіч, Д. Бедны і іншыя пралетарскія пісьменнікі. «Правда» рашуча падтрымала вялікага рэфарматара тэатральнага мастацтва І. Станіслаўскага. Але яна не толькі ўмела прыкмеціць і падтрымаць таленавітага пісьменніка ці іншага дзеяча мастацтва, вызначыць галоўнае ў яго творчасці. У ацэнцы з'яўляў літаратуры і мастацтва «Правда» заўсёды кіравалася ленинскім прыпынкам партыі, надзённымі і сёння сло-

вам! Ул. І. Леніна аб тым, што пра дзейнасць таго ці іншага літаратара трэба меркаваць не толькі і не столькі «з пункту гледжання формы яго твораў», а «з пункту гледжання яго накіраванасці ў цэлым», з пункту гледжання таго, што даюць яны сваім зместам масам. Узорам глыбокай і правільнай ацэнкі творчасці пісьменніка могуць служыць надрукаваныя ў «Правдзе» артыкулы Леніна аб Герцэне, Аграве, аўтары «Інтернацыянала» французскім рабочым паэце Э. Пілье, а таксама падтрымка рэдакцыяй «Правды» тытанічнай барацьбы М. Горькага супраць так званых «чыстага» мастацтва.

Увага цэнтральнага органа нашай партыі да літаратуры і мастацтва, наогул да пытанняў культурнага будаўніцтва ішчы больш узрасла ў паслярэвалюцыйны час. З першых жа дзён пераможна Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі газета пачала з урадывымі дэкрэтамі, палітычнымі і народна-гаспадарчымі матэрыяламі, пачала друкаваць артыкулы, змест і аб культурцы і мастацтва, а потым і мастацкія творы розных жанраў. Адначасова «Правда» вяла першыя крокі барацьбы супраць буржуазнага мастацтва, за стварэнне новага па духу і зместам савецкага мастацтва. Газета настойліва і нспытна растлумачвала палітыку партыі ў галіне мастацтва, выкрывала памылкі ў дзейнасці творчых арганізацый. На старонках газэты друкаваліся ўсе важнейшыя рашэнні партыі аб культуры і мастацтве.

Выключнае значэнне мела апублікаванне ў снежні 1920 года рэзалюцыі ЦК РКП «Аб правільнасці».

У ёй былі намечаны канкрэтныя шляхі развіцця савецкай культуры, якая, па вызначэнню Леніна, павінна з'явіцца заканамерным працягам, далейшым развіццём усяго лепшага, што дасягнула чалавечыства на сваю шматвяковую гісторыю. На старонках «Правды» быў дадзены бой усім тым, хто імкнуўся сказіць палітыку партыі ў галіне мастацкай творчасці. «Правда» першай выступіла за аб'яднанне мастацкіх сіл на адзін і той жа ідэйнай і творчай платформе, растлумачвала глыбокі сэнс паставы ЦК РКП(б) «Аб перабудове літаратурна-мастацкіх арганізацый» (1932 год).

З вялікай увагай пайшла «Правда» да падрыхтоўкі і правядзення I з'езду савецкіх пісьменнікаў, які з'явіўся вялікай падзеяй у культурным жыцці краіны. У сваіх артыкулах творчыя пытанні — аб жыццёвай праўдзівасці, народнасці твораў, аб ленинскім прыпынку партыі літаратуры; яна актыўна падтрымлівала М. Горькага ў яго актыўнай барацьбе за ўмацаванне ў савецкім мастацтве метада сацыялістычнага рэалізму. А калі з'езд закончыўся

сваю работу, «Правда» змясціла шэраг матэрыялаў, дзе растлумачвала задачы і мэты новай творчай арганізацыі — Саюза пісьменнікаў СССР.

У 30-я гады, якія характарызаваліся бурным ростам сацыялістычнага будаўніцтва і выклікалі да жыцця мноства твораў аб новай рэалісцы, на старонках «Правды» друкаваліся крытычныя артыкулы, нарысы і апаўяданні, урыўкі з раманаў М. Шалахава, «Брускі» Ф. Паньчэрава, «На Усходзе» П. Паўленкі і інш., рэцэнзіі і пільмы чытачоў і гледчоў. «Правда» папулярна і лепшымі твораў, раскрыла іх значэнне ў выхаванні мас, вызначала сапраўднае месца савецкага мастацтва ў жыцці.

Усе віды савецкага мастацтва былі пад увагай цэнтральнага друкаванага органа нашай партыі.

У студзені 1935 года ў краіне адзначалася 15-годдзе савецкай кінамастацтва. «Правда» шырока асвятляе гэтую падзею, ішчы аб поспехах і новых задачах кінамастацтва. 11 студзеня 1935 г. у газэце было надрукавана прыватанне ЦК ВКП(б) рашэннямі і рэдакцыйны артыкулы, якія заклікалі дзейно кінамастацтва ствараць фільмы, блізка і зразумелым шырокім масам, прасякнутыя высокімі ідэйнымі сацыялізмам.

У тым жа годзе «Правда» аб'явіла конкурс на лепшую масавую песню і шырока асвятляе яго.

Сістэматычна друкаваны артыкулы і выступленні буйнейшых савецкіх пісьменнікаў, дзеячоў іншых вяду мастацтва. «Правда» на іх прыкладзе давала ўзоры служэння савецкай мастакоў свайму народу.

Выдатная школа «Правды», якую прайшлі многія пісьменнікі ў перадавыя гады, дала магчымасць выхаванню шэрагу творчых аўтараў у ідэйнай і творчай платформе, растлумачвала глыбокі сэнс паставы ЦК ВКП(б) «Аб перабудове літаратурна-мастацкіх арганізацый» (1932 год).

З вялікай увагай пайшла «Правда» да падрыхтоўкі і правядзення I з'езду савецкіх пісьменнікаў, які з'явіўся вялікай падзеяй у культурным жыцці краіны. У сваіх артыкулах творчыя пытанні — аб жыццёвай праўдзівасці, народнасці твораў, аб ленинскім прыпынку партыі літаратуры; яна актыўна падтрымлівала М. Горькага ў яго актыўнай барацьбе за ўмацаванне ў савецкім мастацтве метада сацыялістычнага рэалізму. А калі з'езд закончыўся

ленин памылак у ацэнцы опер і рэдакцыйны артыкул на гэты ж тэму. У іх газета дала наглядны ўрок таго, як трэба пераадоўваць уплыў культуры асобы пры ацэнцы мастацкіх твораў, як змагацца за далейшы ўздым савецкага сацыялістычнага мастацтва.

Задачу выключнай важнасці паставіў перад савецкім мастацтвам XXII з'езд КПСС, прыняты на ім праграма пабудовы камунізму ў нашай краіне. Быць на ўзроўні нашата імклівага часу, натхніць сваімі творамі будаўнікоў камунізму — галоўнае, што патрабуецца цпер ад кожнага творчага работніка. Менавіта да гэтага заклікае газета «Правда». Літаратура па ўсе сферы творчай дзейнасці актыўна ўмешваецца ў яны, заўсёды выказваючы свае актуальныя і важныя слова. Вялікую праду жыцця і мастацтва адстаяе «Правда» на працягу сваёй паўвекавой гісторыі. Адстаяе мужна, паслядоўна, умела.

З ВЯЛІКАЙ ЗЯМЛІ

Расказ былой партызанкі, Героя Савецкага Саюза Марыі Барысаўны ОСІПАВАЙ

Я нават не ведаю, з чаго пачаць. Вось атрымаў кожны дзень «Правду», перачытаю яе і нічога ў гэтым няма дзіўнага, усё проста, звыкла. А ўспаміну, як да нас у Мінск трапіла «Правда» ў тыя жахлівыя гады акупацыі, як зачыталі мы яе да дзірак і зноў перажываю і хвалюся. І нават сённяшні нумар газэты зяленца мне незвычайна. Той, хто перажыў гэта, зразумее мяне. Бо ўсё, што тады трапіла да нас з Вялікай зямлі, рабілася вялікім, значным, і ў людзей раптам акрыляліся душы.

Вы не паверце, я сядзела і плакала. І літары расплываліся перад вачыма. І чытала не ўсю ноч — ад ралка да ралка, ад загалюка да тэлефоннаў рэдакцыі. Было гэта, памятаю, у канцы верасня 1942 года. Я працавала ў Мінску, а сулыш трымала за атрадам праз сулышныя. Яны прыносілі лісткі, нашы падпольныя газэты, перадавалі даручэнні. І вось нека ўвечарі заходзіць да мяне Ваня Тоўскаў (пазней ён герачна загінуў).

— Добры вечар, Чорная! (Гэта было мае падпольнае імя). Я вам газэтку прынес.

А сам загадкава ўсміхаецца. Зіўша шпакі і з-пад падакладкі вымае складзеныя газетны аркушы. Гляджу — «Правда!».

— Сапраўднае, — гаворыць. — Атулю.

Сапраўднай! У гэтым бы асаблівасць. Справа ў тым, што немцы даволі часта друкавалі фальшывыя нумары нашых цэнтральных газет. І чаго толькі ў іх не было! Давіліся, тыманні, якім ён укаўляў нам, Лондан кажаўся даволі блізка: якіх-небудзь чатыры з лішнім гадзіны лёту на Ту-104 з прыпынкам у Бруселі, біснуку пад крылом Ла-Манш і вось ужо мы ў тым саеасабілім неспакоеным, падчас сталмажання, але заўсёды цікавым жыцці турыстаў, калі ад урэнжанняў забягаюць вочы, а ад запісаў пухнуць блакноты; калі хочацца ўсё пабачыць, запомніць, зразумець.

Брытанскі музей, слаўная нацыянальная галерэя, калона Нэльсана, змрочны Таўэр, Вестмінстэрскае абшчэ, сярэднезакоўныя замкі і ультрасучасная архітэктура, модныя вітрыны, дзелавыя і творчыя сустрэчы, канцэрты, усмешкі, поціскі рук і ўзэмае дздуіленне. Англічане маюць даволі цымянае ўяўленне аб нашай краіне і аб нашым мастацтве і ветліва здзіўляюцца, слухаючы нашыя расказы...

І раптам дзве сустрэчы, якія пакінулі асаблів след у памяці і аб якіх хочацца расказаць сёння

Імя «Правды» было на баявых сцягах партызан. Адзін з іх захоўваецца ў Мелерускім дзяржаўным музей гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.

дам, ці няма чаго падзэронага, але не заўважылі.

Іду прасёлкам. А на душы нібы святая, хоць і няёмка крыху было — парушыла ж дысцыпліну, але ўсё роўна радасна было. І раптам — наперадзе паліцэйская застава. Кагосім? Ужо абшукваюць. Я — у кусты. Што рабіць? Выкідаць шкода, ды і нельга. І адважылася. Згарнула з газэты скрутак, перасыпала ў яго крупы (я несла кошык з прадуктамі) і іду сабе, а ў самой калені дрыжаць. Спынілі, прагляты, абшукалі, але не заўважылі.

Увечары сабраліся мы на Заслаўскай вуліцы на кватэры ў Мікалая Пракопавіча Драздоўскага. Жонка яго паведаміла ка мне, усім, каму давяралі. Здабылі газет, замаскіраваліся, заплілі пляму і пачалі чытаць. Спачатку я, потым мяне падмяніла дачка Дразда — Рэня, наша сувязная. Памятаю, у нумары была фатаграфія групы ўзгароджаных байцоў. Добра ўзгароджаны ў іх твары і такое адчуванне ў нас было, нібы гэта родныя.

Раіцаю, які і ў мінулы раз, разам з лістковым перадаці газэты на заводы. І што самае цікавае — доўга ішчы чуткі пра гэты нумар «Правды» хадзілі па горадзе. То яны чыталі ў кагосім, то хтосьці перадаваў знаёмым змест кожнага артыкула, то нехта проста бачыў яе і расказваў пра гэта, як пра найвялікшую радасць. Некай сустрэкае мяне на вуліцы знаёмы чыгуначнік: «Ведаеце, Марыя, я «Правду» чытаю». І пачынае пераказваць змест той, «май», «Правды». «Не падумайце, — гаворыць, — мы і шрыфт зваралі! — сапраўднае». Потым ад гэтай праўдзі месіць ужо чужа пра з'яўненне «Правды», але ўжо гаварылі, нібы яе скінулі з самалёта...

Так два разы ў час акупацыі давялося мне ўбачыць і чытаць «Правду», і пра гэта я ніколі не забуду. Здавалася, калі «Правда» жывая — значыць жыве змагаецца і перамае наша партыя, наша Савецкая ўлада, Вядома, змагалася і не трацілі надзеі і не чапаліся газет. Але, як нешта вельмі дарогае, памятаю, з самалёта пачаў газет. Тут жа строга пералічылі іх, пачалі размяркоўваць па брыгадах. Я ўзяла адзін экзэмпляр прачытаць і не прыкметна сунула ў рукаў. Спачкаліся, калі пайшла ўжо ў горад. Памятаю, нават агледзелі перад адыхо-

родным, блізім, тым, што нагадавае табе аб радзіме, аб самым галоўным у таім жыцці. Нумар «Правды» быў свежы і мы кінулі яго чытаць. Чыталі так, як ніколі, можа, дома не чыталі. Але «Правда» хачала не толькі нас, яна хачала сваіх пастаянных чытачоў, англійскіх рабочых з бліжэйшых раёнаў. Яны прыходзіць сюды кожны дзень і чытаюць свае камуністычныя газэты, а разам з імі і «Правду» — праду аб нашай краіне, аб нашай партыі, аб нашых будоўлях і спадарожніках.

І яшчэ раз мы сустрэліся з «Правдой» у невялікім кіёску. Яе купілі англічане і з цікакасцю праглядалі, чыталі. Пакілы чалавек, які суправаджаў нас і быў у Мінску ў 1953 годзе з дэлегацыяй, расказваў, што рабочыя вельмі цікавіліся нашай газэтай. Продаж яе ў Англіі адрэцыйна дзелавы, але квіткі газэты даволі цэнка — прыдумваюцца ўсялякія перашкоды, каб абмежаваць яе распаўсюджванне. Тэму «Дэйлі уоркер» часта перадаюць газэты з «Правды» важнейшыя матэрыялы.

Сваёю нашай праўдзі нясе «Правда» людзям, свята вялікіх ідэй і вялікіх здзяйсненняў. І было штошчы сімвалічна ў тым, што ў маленькім рабочым клубе ў англійскім сярэбру заўсёды побач капіталіста бергюцца і матэрыялы з часоў Меркса і Леніна, і свежы нумары камуністычных газет «Дэйлі уоркер» і «Правды».

Сустрэча ў Лондане

Г. АБУХОВІЧ, народная артыстка БССР

У ліпені 1960 года мне дэталася па групу работнікаў мастацтва па пуцёўцы Таварыства дружбы «СССР — Брытанія» наведваць Лондан. Далёкі, тыманні, якім ён укаўляў нам, Лондан кажаўся даволі блізка: якіх-небудзь чатыры з лішнім гадзіны лёту на Ту-104 з прыпынкам у Бруселі, біснуку пад крылом Ла-Манш і вось ужо мы ў тым саеасабілім неспакоеным, падчас сталмажання, але заўсёды цікавым жыцці турыстаў, калі ад урэнжанняў забягаюць вочы, а ад запісаў пухнуць блакноты; калі хочацца ўсё пабачыць, запомніць, зразумець.

Брытанскі музей, слаўная нацыянальная галерэя, калона Нэльсана, змрочны Таўэр, Вестмінстэрскае абшчэ, сярэднезакоўныя замкі і ультрасучасная архітэктура, модныя вітрыны, дзелавыя і творчыя сустрэчы, канцэрты, усмешкі, поціскі рук і ўзэмае дздуіленне. Англічане маюць даволі цымянае ўяўленне аб нашай краіне і аб нашым мастацтве і ветліва здзіўляюцца, слухаючы нашыя расказы...

І раптам дзве сустрэчы, якія пакінулі асаблів след у памяці і аб якіх хочацца расказаць сёння

Сустрэча ў Лондане

Расказ былой партызанкі, Героя Савецкага Саюза Марыі Барысаўны ОСІПАВАЙ

Я нават не ведаю, з чаго пачаць. Вось атрымаў кожны дзень «Правду», перачытаю яе і нічога ў гэтым няма дзіўнага, усё проста, звыкла. А ўспаміну, як да нас у Мінск трапіла «Правда» ў тыя жахлівыя гады акупацыі, як зачыталі мы яе да дзірак і зноў перажываю і хвалюся. І нават сённяшні нумар газэты зяленца мне незвычайна. Той, хто перажыў гэта, зразумее мяне. Бо ўсё, што тады трапіла да нас з Вялікай зямлі, рабілася вялікім, значным, і ў людзей раптам акрыляліся душы.

Вы не паверце, я сядзела і плакала. І літары расплываліся перад вачыма. І чытала не ўсю ноч — ад ралка да ралка, ад загалюка да тэлефоннаў рэдакцыі. Было гэта, памятаю, у канцы верасня 1942 года. Я працавала ў Мінску, а сулыш трымала за атрадам праз сулышныя. Яны прыносілі лісткі, нашы падпольныя газэты, перадавалі даручэнні. І вось нека ўвечарі заходзіць да мяне Ваня Тоўскаў (пазней ён герачна загінуў).

— Добры вечар, Чорная! (Гэта было мае падпольнае імя). Я вам газэтку прынес.

А сам загадкава ўсміхаецца. Зіўша шпакі і з-пад падакладкі вымае складзеныя газетны аркушы. Гляджу — «Правда!».

— Сапраўднае, — гаворыць. — Атулю.

Сапраўднай! У гэтым бы асаблівасць. Справа ў тым, што немцы даволі часта друкавалі фальшывыя нумары нашых цэнтральных газет. І чаго толькі ў іх не было! Давіліся, тыманні, якім ён укаўляў нам, Лондан кажаўся даволі блізка: якіх-небудзь чатыры з лішнім гадзіны лёту на Ту-104 з прыпынкам у Бруселі, біснуку пад крылом Ла-Манш і вось ужо мы ў тым саеасабілім неспакоеным, падчас сталмажання, але заўсёды цікавым жыцці турыстаў, калі ад урэнжанняў забягаюць вочы, а ад запісаў пухнуць блакноты; калі хочацца ўсё пабачыць, запомніць, зразумець.

Брытанскі музей, слаўная нацыянальная галерэя, калона Нэльсана, змрочны Таўэр, Вестмінстэрскае абшчэ, сярэднезакоўныя замкі і ультрасучасная архітэктура, модныя вітрыны, дзелавыя і творчыя сустрэчы, канцэрты, усмешкі, поціскі рук і ўзэмае дздуіленне. Англічане маюць даволі цымянае ўяўленне аб нашай краіне і аб нашым мастацтве і ветліва здзіўляюцца, слухаючы нашыя расказы...

І раптам дзве сустрэчы, якія пакінулі асаблів след у памяці і аб якіх хочацца расказаць сёння

ронках з'явіўся нарыс з жыцця гарбароў з загалюкам «В мастерской». Следам была надрукавана карэспандэнцыя з заводу «Вулкан», ішчы праз невялікі дзён з'явіўся верш «Говор волн», — успамінаў пасля Ц. Гартны. («Літаратура і мастацтва», 1932 г., № 8).

У вершы «Говор волн» змешчаным у газэце за 26 мая 1913 г., паэт пісаў:

Чувств тоскливых, назойливых полн,

С гордой думой, как с призраком споря,

Я прислушался к говору волн Расходившей бури на море!

І сьредь гурта сурдытых валов Мне шумела в лицо непогода: «Нам не надо идти берегов, Были б только простор и свобода!»

У сваіх дзіпсах з заводу «Вулкан» Цішка Гартны, паводле яго ж слоў, асвятляў становішча рабочых, культурны ўзровень, абходжанне з імі майстроў.

Супрацоўніцтва Цішка Гартнага ў Пейрбург і паступіў працаваць фрезероўшчыкам на завод «Вулкан». У гэты час творчыя сувязі паэта з рэдакцыяй «Правды» набылі сталы характар. «Праз некалькі дзён пасля майго першага наведвання рэдакцыі «Правды» на яе ста-

А. СЦЯПАНАУ.

ПАДШЫГНА ДАРЭВАЛЮЦЫЙНАЙ «ПРАВДЫ»

З нейкім незвычайным хваліваннем і паучэннем у сэрцы знаёмішыся з газэтай. На кожнай старонцы — у кожным вялікім артыкуле, у кожнай маленькай карэспандэнцыі з розных мясцін Расіі, у кожным адукацыянальным апаўяданні, нарысе і апаўяданні адукацыянальных перадач, рэдакцыйнага бітвы, да якой Камуністычная партыя рыхтавала рабочы клас.

Газета несла працоўным масам Расіі мнства слова рэвалюцыйнай праўды, гутравала перады пісьменнікаў і журналістаў рабочых, дапамагла ім у астаўленні мастацкай культуры. У артыкуле «Аб газэце «Правда» вядомы рэвалюцыйны дзеяч М. Альмінскі пісаў: «Пірачы нешматлікіх пісьменнікаў, якія не парвалі з рабочай спрэчай, мы павінны падкрэсліваць у той жа час жыццёвую неабходнасць згуртавання пісьменнікаў — рабочых».

«Правда», 1912 г., № 101). І газета рабіла практычныя захады ў гэтым кірунку.</

АПЫТЛІВАЕ ВОКА РОТААБ'ЕКТЫВА

стацтва часта называюцца «аўтарамі» і правільна інакш. Менавіта з умення «аўтарства» ў нава- рэалістычнай разгледзе ў звыклым і будзённым характэрнае, пачынаючы ад творчай фатаграфіі. Зусім вывадочна, што гэта сіла даляна не кожнаму, а тым, хто дасканла ведае тэхніку. Іншы раз чалавек, які мае фотаапарат, у аднаго адлюстраванне ўбачыць і аб'екты, але зробленыя потым аднаго з проста дробасумленымі натуралістычнымі злёпкам, яны не краюць вас.

Фатаграфія ўласціва фіксацыя нейкага жыццёвага моманту. Менавіта гэты момант фатамастацтва выбірае сабе асноўны напяртак — рэпартажніцкі. У свой час было масавае захваленне так званай пастававай фатаграфіяй, калі аўтар не выбіраў аб'ект здымка, а штучна ствараў яго. Гэта вяло да пераймання жыцця, пла- дзіла фальш.

Імкліва развіццё тэхнічных магчымасцей фатаграфіі ў нашы дні стварыла ёй неспрэчны аўтарытэт аб'ектыўнасці і дакументальнасці. Вызлучыліся спробы аднавіць жыццёвыя памерлы рэалістычныя здымкі. Цяпер ніхто з фатаграфістаў не возьмецца за стварэнне фотакартыны, прысвечанай, напрыклад, Івану Грозному, хоць акраўра-натуршчыкаў для такой кампазіцыі знайсці не цяжка. У адмыслены ад прыёмаў, уладальнік апарата ад жыцця, у пры- хільнасці аўтару да рэпарта- жу і тады паспех усіх вялікіх і малых сучасных фотавыставак.

Фатаграфія — мастацтва аналітычнае, заснаванае на ведах аўтара. Яго практычным вопыце, глыбокай уразлівасці. Пільна назіраючы праз відэаапаратны апарат за аб'ектам здымка, фатаграф-мастак абавязаны не толькі імгненна аданіць тое, што адбываецца навокал яго, але і ўмець прадачыць тое, што будзе потым. Інакш аўтар можа спрацаваць дачна. Вопытны майстры добра ведаюць гэта.

Вядома, у некаторых выпадках зусім магчыма і арганізацыя кадра, напрыклад, партрэтага. Чацей за ўсё чалавек, які здымае на плёнку, ахвотна памагае фатаграфу ў паставацы кадра. Чацей за ўсё, але не заўсёды. Калекцыі твораў фотамастацтва багатыя таксама партрэтамі, зробленымі рэпартажам.

Аператыўнасць і даходлівасць фатаграфіі не ведае сабе роўных. Яе «мова» спраўдзіла агучыла чалавечы, надзвычай эмацыянальна. Гэта надае фатаграфіі асаблівую сілу, робіць яе адным з важнейшых срод-

каў выказвання чалавекам сваіх лепшых імкненняў і надзей. Ма- ладое сацыялі- стычнае фотамастацтва ўжо на- было дастаткова стасцё. Праўдзівае, народнае, партыйнае па сваёй прыродзе, яно за- няло належнае месца ў арсенале нашай ідэалагічнай эбры.

Мастацтва фатаграфіі аб'ядноўвае людзей самых розных узростаў і прафесій. На вы- стаўках можна бачыць работы і заслужаных майстроў і пачы- наючых аматараў. Далучыліся шырокіх мас да фатаграфіі дае вялікі магчымасці для выяў- лення іх эстэтычных схільнасцей і задача цяпер у тым, каб усеякі развіваць гэты від са- малеяднай творчасці.

Да ліку самых маладзкіх адно- сціца калектыўных фотавы- ставак. Усё тры гады назад мы атрымалі магчымасць перш- пільна прывесці рэспубліканскі агляд сваіх сіл. Фотавыстаўкі, прысвечанай вынікам першага года зямлі ў Беларусі, з'я- вілася і першым вынікам нашай творчай работы. Потым была праведзена «Выстаўка беларуск- ага мастацкага фатаграфіі дру- гого года зямлі». І, нарэшце, сёлета, у трэці раз, пака- завацца тэматычная калекцыя лепшых фатаграфій пад на- зваў «Зямлігодка ў дзеянні».

У выстаўцы прымаюць удзел 69 майстроў і аматараў з усіх абласцей рэспублікі, што ў тры разы пераўважыць колькасць удзельнікаў першай экспазіцыі. Значная частка здымкаў зробле- на журналістамі і членамі аб- ласных фотаклубаў.

Фотаклубы цяпер узнікаюць дзіўна ўсюды: у навучаль- ных установах, на прадырм- ствах. Магутная хваля фотамас- тарства, услед за якой нарастае другая — кінамастартства, знач- на пашырыла планы работы рэспубліканскага Дома народ- ной творчасці. Тут з'явіўся на- ват металдыст па фотакінасправе.

Ва ўсіх абласцях былі правед- зены масовыя выстаўкі, лепшыя работы якіх скаралі экспазі- цыю рэспубліканскай выставкі. Толькі Мінская вобласць аказа- лася без творчага аб'яднання фотаматараў і не здолела прад- ставіць работы на агляд беларус- кага фотамастацтва. Па сутнасці не ўдзельнічаюць у гэтым аглядзе і многія аматары Мінс- ка, якія з'яўляюцца членамі стыхійна ўзнікаючага гарадскога фотаклуба. Справа ў тым, што гэтым клубу ні абласное Упраў- ленне культуры, ні Дом народ- ной творчасці не аказваюць нія- кага дапамогі і падтрымкі.

Увогуле ж наша трэцяя вы- стаўка сведчыць аб масавасці беларускага фотамастацтва. Многія работы, прадстаўленыя на ёй, у свой час былі апубліка- ваны ў перыядычным друку.

А. ДЗІПЛАУ,
старшыня фотасекцыі Саю- за журналістаў БССР

Сяму-таму з на- ведальнікаў гэ- та не падабаецца. «Навошта было выстаўляць здым- кі, раней змешчаны ў дру- ку?» — гавораць яны. Але ж вядома, што ў паліграфічным выкананні фатаграфіі звычайна трапляюць. На выстаўцы ж ёсць магчымасць паказаць усё лепшае і ў лепшым выглядзе. Выстаўка — гэта грамадскі пра- гноз і ўдзельнічаюць у ім не толькі непасрэдыны творцы фа- таграфій, але так ці інакш і рэ- дакцыйныя калектывы, у якіх яны працуюць.

Можна назваць нямаля рэ- дакцый газет, якія выкарыс- тоўваюць у вялікай колькасці фоталюстрацыі, а на галавы аг- ляд фотамастацтва не даюць нічога колькі-небудзь цікавага. Вазьміце, напрыклад, рэдакцыю «Віцебскага рабочага». З усёго, што было паказана выстаўкуму думам штатнымі фотакарэспан- дэнтамі гэтай газеты, у рэ- спубліканскую экспазіцыю тра- пілі толькі здымак «На дзвінскіх прасторах» Л. Клімава. Ці не занадта сціплыя вынікі?

Чаму я гавару аб сувязі паміж выстаўкай і штодзённай ра- ботай рэдакцыі? Таму, што і рэдакцыйныя калектывы, і вы- стаўкуму робяць адну агульную справу — сістэматычна вядуць праз фотамастацтва прапаган- ду паспяху савецкага народа ў камуністычным будаўніцтве. Вы- ставачны стэнд — ганаровая трыбуна перш за ўсё для фотажурналіста.

Мне хочацца заярачыць, што ад будзённага газетнага здымка да экспаната выстаўкі — ды- станцыя вялікага памеру. Вядо- ма, гэта правільна, з той талой агаворкай, што зусім не аб- аяжкова ўсё газетны здымак ра- біць будзённым. Газеты і ча- сопісы павінны імкнуцца друка- ваць як мага больш добрых фа- таграфій і не даваць месца дрэн- ным. Ад гэтага толькі ўзнімае- ца рэпутацыя аўтараў.

Зварніце ўвагу на фатаграфі- яў Гродзеншчыны, аб'яднаных у абласную секцыю, якая ўсю сваю работу ўгадняе з ра- ботай рэдакцыі «Гродзенскай праўды». З году ў год гродзен- скіх выступаюць на рэспублікан- скіх выстаўках як моцны і твор- ча рэдакцыі калектывы, які добра разумее надзвычайна за- дачы сучаснай фоталюбшчыцы. В. Косцін, Я. Краўчанка, В. Дробышаў і іншыя майстры і аматары Гродзеншчыны прад- ставілі нямаля цікавых работ.

Плэна працаваў і фотакарэ- спандэнт Беларускага таварыс- та дружба і культурнай сувязі з замежнымі краінамі В. Баранюскі. Яго фатаграфіі збо- ралы з вялікай любоўю. Аўтар валодае высокай тэхнічнай здым- кай і лабараторнай апрацоўкай. «Зімовы маты» В. Баранюс- кага прысвечаны роднаму го-

раду, яго ма- ленькім шчаслі- вым жыццям. Тут нічога няма паказана і на- ўмыснага, усё да- статкова стры- мана. А ўвогу- ле фатаграфія поўная лірыкі і прывабнасці. Іншымі срод- камі карыстаўся той жа аўтар, ствараючы здымак «Над ракою Арасай». Сюжэт яго прости. На зямлю сыходзіць змрок. Эсківаатар прасцёр сваю жа- лезную руку над палескімі прас- торами. У кабіне яго відаць сі- луеты людзей, чый высакарод- ный праця прысвечаны здымак. В. Баранюскі мае для гэтай фа- таграфіі другую назву «Раман- тыка будняў». І шкада, што ні- хто не падказаў аўтару аб'яд- наць дзве назвы, паставіць іх у адзін радок. Тады напамінае аб мінулым Палесся, аб першых беларускіх камунарах, услаўле- ных яшчэ Янкам Купалам, ат- рымала б больш яркую сучас- ную афарбоўку на здымку.

На выстаўцы ёсць вынікі і ін- шага падыходу да творчай спра- вы, вынікі іншых імкненняў.

Думаю, што шчырасць не за- смущаць майго калегу па прафе- сіі — карэспандэнта «Савецкай Беларусі» Л. Палковіча. Я хачу спытаць у яго: ці многа

[Заканчэне на 4-й стар.]

ПЕРШАЕ МАЯ У ГРОДНА. Моладзь на дэманстрацыі.

Фота В. КОСЦІНА (БЕЛТА).

ХОРАША ІСЦІ ПА ЗЯМЛІ!

Жыў сабе чалавек. Раніцою уставаў, ішоў на працу, вяртаўся дадому. Душнымі летнімі ве- чарамі выходзіў у двор, падоўгу сядзеў на лаўцы пад старым шпательным клёнам, пасаджа- ным яшчэ дзедам, слухаў ціхі шэпт дрэва, глядзеў на бялізны ад вулічных літароў месці. Ішоў спаць. У выхадны дзень часам збіраўся за горад — на возера ці рэчку, адпачываў і ўпоятай зайздросціў знаёмым, якім, чамусьці, кожнае лета ўдавалася праводзіць на поўдні і якія пасля гадзінаў расказва- лі, смачуючы кожнае слова, пра ласкавыя хвалі сіняга Чорнага мора, пра малыя і вялікія крэмскія горы, пра мыс Піцуада, палы- мы і вятучыя магнітолі... Раман- тыка!.. Толькі тропікі! Крака- дзілаў амаль няма! Ды і ляха, бадай, тупіць калібры!

І аднойчы чалавек не сяр- пнеў. Падышоў разам з сонцам, закінуў за плечы невядлікі рэ- чывы машыну і пайшоў. Пайшоў не ў Крым і не да берагоў Санта- Люцыя, пайшоў берагам сваёй роднай рэчкі — Сліжанкі, ска- жам, ці нейкай таў Бацьляўкі. Ішоў росным берагам, слухаў зван лугавых красак, дыхаў на- стоеным на мёдзе паветрам, ку- паўся ў прарэстых і прыемна халаднаватых хвалях сваёй Сліжанкі, на чыя пры вогні- цы нацхніліся, пек бунькі разам з басаногімі таласкамі, сэрцаў рыбуню юшкі-аб'яд- нненне ля рыбацкага кабра, заходзіў у вёскі, гарады, бываў на заводах і фабрыках, гутарыў з людзьмі, радаваўся кожнаму спадарожнаму і сусцяжнаму — карацей, глядзеў на ўсё вальма- каўнага, дапытлівага чалаве- ка: «А што ж ёсць у нас, тут, пад бокам, сярэд таго, вакол чаго мы жывём, што бачым ко- жны дзень і чаго па незразумелай і недаравальнай чалавечай аб- явінасці не заўважаем?»

І столькі цікавага ўбачыў і пачуў вакол сабе гэты дапыт- лывы чалавек, такое вялікае за- мілаванне выклікаў у яго душы сустрачы з родным краем і яго людзьмі, столькі захвалюючага і нават рамантычнага даведзёна- ся за час свайго падарожжа, што пачуў неактоўнасцю, хіва- сцю, уршчэ злучнасцю тры-

А. Сінілаў. «Сцежкам Пры- нямня». Дзяржаўнае выдавецтва БССР, Мінск, 1962.

Генадзь КЛЯЧКО

Пах чаромкі вёску напай,
І чуваць з адчыненых зноч,
Як дзіўна сёння салаўі
Заспявалі песні ў гаі,
Проста не бярэ ніколі сон.

Піўна, кожны думае сааб-
І гарос настрой апанаваў,
Каб не напалоха сапаў,
Песню сцяў ён з самых шчырых
слоў

І за ўсіх ціхутка заспяваў:
«Сні спакойна, любая мая,
Хай цітуць чаромхай твае смы,
Аб каханні нашым песні я
Навучуся пець у сапаў,
Каб не быць ніколі без вясня...»

М. ГІЛЕВІЧ

маць яго ў сабе, не раскажаць аб усім бачаным і чурым людзям.

Так, мусліп, або прыблізна так магла нарадзіцца кніга А. Сінілава. Яна, безумоўна, не пройдзе па-за ўвагай нашага чы- тача.

«Сённяшні дзень «сінявога прыёмнага краю» — так можна каротка вызначыць змест гэтай кніжкі. Аўтар яе, супра- тыві рэдакцыі газеты «Гродзенская праўда», праехаў і прайшоў пэрым сцежкам амаль усю Гродзеншчыну, тры- маючыся пераважна берагоў Не- мана. Звесткі з гісторыі, геаграфіі, эканомікі краю натуральна перапліваюцца ў яго з жы- вымі ўражаннямі ад сустрач з людзьмі, ад усёго таго, што аў- тар убачыў і пачуў у дарозе».

Словы гэтыя — з невядлікай анацыфі, якой суправаджае кніжка А. Сінілава. Здаецца, усё тут сказана, і разам з тым амаль нічога, прынамсі, недара- вальна мала. Няма сярэд гэтых слоў, бадай, самага галоўнага, таго, што аўтар кнігі — чалавек надзвычай паэтычнай натуры, тонкі назірнік з багатай ду- шовай мастака.

Хіба кожнаму даступна вось такую пазнаку... пра дрэва: «Вось стаіць пры дарозе яса- кар — усім ясакарам ясакар. Ствол у чатыры абхватві, увесь у густым голлі. Зямля на сорах метраў вакол — толькі яго. Араць тут кінулі, бо нішто не родзіць у ценю. А тым ча- сам ясакар вырасціў сям'ю: ка- ля бацькоўскага пляча дружна ўзняліся яго сыны. У людзей рука на іх не падымца, і плугу зноў прыйшло адступіць на добры дзесятак метраў. Сы- ны, праўда, не маюць яшчэ сваіх іменаў, іх называюць па бацьку, а бацьку клічуць так: «Петрусь ясакар».

...Ідзе чалавек па зямлі. Ці- каўны і назірнік чалавек ідзе па роднай зямлі. Але не толькі прыкметы сённяшняга дня хва- луюць, западаюць у яго душу. Што ж, гісторыя краіны, гісто- рыя роднай зямлі і жыццё наро- да — адны, непадзельныя.

Паўночны, няўрымслывы, магутны, працавіты і сінявокі Неман-прыгажун, старажытнае Гродна з Замкавай гарою і Ка- лужскае дарквою... А побач — азотна-тукавы камбінат, мз- левая фабрыка, завод «Элек-

трасвет», жалезабетонны за- вод, домабуду- ачы камбінат і цудоўныя людзі — будаўнікі камунізма.

Невядлікі гародок Свіслач, Ра- дзіма правадары паўстанцаў Ка- стуся Каліноўскага і славыты на Гродзеншчыне саўгас «Сві- слач»...

І ад сэрца ідуць гордыя сло- вы за свой край, свой народ. Вёска Лапа, дзе нарадзіўся славыты вучоны-беларусазнаўца Я. Ф. Карскі; Багатырчычы, дзе часта праводзіла летні адпачы- нак Эліза Ажэна, саўгас «Рось», гідрастанцыя на Заль- вянічы, пра якую ў свой час пі- саў Максім Танк, вёска Руляў- ка, радзіма Валанціна Таўлая і адважных змагароў за ўз'яднан- не нашага народа ў адзінай Са- вецкай дзяржаве: Вялікая Бра- котка са славыты сельскай бі- бліятэкай імя Янкі Купалы, за- снанавай яшчэ ў 1927 годзе, шклозавод «Неман», Навагру- дак, Ваўкавыск, возера Свіцязь, славыты дуб каля вёскі Варо- чы, Карэлічы, песеннае сяло Шчорсы з «дубам А. Міцкеві- ча»...

І ўсюды аўтар не проста на- зіраўнік, не проста падарожнік, а паўнапраўны і рушлівы госпа- дар прыгажосці і багаці родна- га краю, член таго вялікага ка- лектыву, што заўсёды грамад- ствам.

Сустрачы з людзьмі. Іх было многа, цікавых і нецкавых, вы- падковых і чанакых, кароткіх і доўгіх. Запомніліся і тыя, і дру- гія. Ляснік Уладзімір Іванавіч Варай, адзін з гаспадароў На- лібоцкай пушчы... Пушча Ліс- чанская — прытулак атрады К. Каліноўскага, а потым, зусі- м нядаўна, у час Вялікай Айчыннай вайны, прытулак на- родных месціцаў. Лесаўнік Дамітрав Уласавіч Стральцоў... Высакародная праца нашых леснікоў па аднаўленню і захаванню адвечнай прыгажосці Бе- ларусі, разбуральныя набегі на гэтую прыгажосць браканье- раў...

І з-пад пяра аўтара выходзіць страсная песня ў абарону лесу! Гутарка з механікам цэмент- нага завода «Перамога» Гле- бам Лукічом Папулічам, са старшынямі калгасаў «Не- ман» В. Усціновічам, «Рас- свет» — П. Шчарбоковым...

Чамусьці не горш запомніла- ся сустрача з шафёрам падарож- ной машыны. Колькі добрых спраў, колькі патрэбных для калгасаў грузаў днём і ноччу, зямой і летам перавозіць праца-

Гомельскі планетарый

Добры падарунак атрымалі га- мельчане ў прыраджэнні Пера- мая. У адным з будынкаў у га- радскім парку культуры і адпа- чынку закончан мантаж абсталя- вання планетарый.

вітыя «газы», «мазы», «зімлі», «яязы», «палутаркі» — незамы- німы ў раёнх транспарт! Пера- возіць за цяжкіх, часам невера- годных дарогах! Убачышы на абочыне грузавічок, а пад ім — шафёра, мы па звычцы кідаем яму іранічнае: «Загара- ем, браток?»

«Ёсць у гэтым нешта вельмі несправядлівае і абразлівае...» Горыч аўтара падзяляе і чытач. Кожная сустрачка не пакідае аўтара раўнадзінным.

Гэтая чалавечая ўсхвалява- насць аўтара, гэты грамадскі роздум і акрэсленасць яго па- чыцця трымаюць у палоне чыта- ца, прымушаюць яго не адры- вацца ад кнігі да апошняй ста- ронкі. Кніга ўзнагароджана чытача вялікім замілаваннем і любоўю да слаўнай, прыго- жай і багатай зямлі, дзе ён на- радзіўся і рос. «З усіх дубоў да- сконы тваіх дзён найбольш жа- даным і прыгожым будзе той, што з лесу бліжэй да іншых па- ступіў да тваёй хаты; з усіх ля- соў — той лес, дзе ў далёкім дзя- чыстве ты набраў першую ко- наўку агад. А на вялікай і пры- гожавай рацэ ты не знойдзеш нічо- га мейскага, чым пясчаны бе- ражок, дзе стаіць твая вёска, і тыя хвалі, што колькі раз з пшчытай абдымалі цябе».

Кніга вучыць гэтай вялікай чалавечай любві!

Разумеюцца, не ўсё паўна- цэна ў добрай кнізе А. Сініла- ва. Бадай, можна заўважыць, што ён не хапае шырокага по- гледу на жыццёвы з'яўш, што ў ёй няма шырокага ахопу жыцця сённяшняй Гродзен- шчыны. Што ж, магчыма, хоць уршчэ, «Сцежкам Прынемня» — не з'япае, не раман, а толькі сціплыя нататкі падарожжа.

Можна таксама напяркнуць аўтара ў тым, што яго кніга на- вельна «Уладзімірскі прасёлка- мі» Уладзіміра Салаўкіна (чаго, дарэчы, не толькі і сам аўтар) і што ў некаторай ступені яна паўтарае ці пераплывае матывы лірычнага дзённіка рускага пісьменніка.

І ўсё ж справа не ў гэтым. Не гэта вызначае ўражанне ад дарожных нататкаў А. Сініла- ва. Галоўнае, што, калі прачытаеш кнігу, цябе доўга не пакідае адчуванне прыгажосці і хара- ства роднага краю, адчуванне ранішняй свежасці, халаднай расы на босых нагах і сцюдзё- ной крынічнай вады ў летнюю спеку.

І міжволі скажам разам з аў- тарам: «...хораша ісці па мяккай травяністай спенцы, удыхаць водар свежэга паветра, ба- чыць вакол пераможную ўрачы- тасць жыцця».

Гэта і іх свята

Я убачу яе ў чытальнай зале Ленінскага райкома КПБ на вы- стаўку насценнага друку. У яе простая нумарысткая назва: «Кожевнік». Орган партыйнай, камсамольскай і прафсаюзнай арганізацыі скурзавада «Бальшавік».

Першае, што мне кінулася ў вочы, гэта незвычайнае, «нетра- дыцыйнасць», калі можна так ска- заць, афармлення. Вялікі ліст ва- ману разлінаваны на шэсць кало- нак, па колькасці рабочых дзён тыдня. Супраць кожнай калонкі — назва дня. З мастацкага боку так- сама сціпла аформлена. Усёго не- калькі вынітак і тры невядлікі малюнк. Аднак прыгожа і Побач з газетай на стала ляжала падшы- ка заводскага «Кракадзіла» і не- калькі нумароў «Маланкі».

Прачытаўшы матэрыялы, зме- шчаныя ў «Кожевніку», мне заха- чэлася бліжэй пазнаёміцца з ты- мі, хто дае жыццё гэтым газетам.

Першай, з кім я сустраўся ў ка- бінеце партбюро завода, была Людміла Пятроўна Дрыга, рэдак- тар.

— Кожны цэх на заводзе мае сваіх спякоруаў, гавораць Люд- міла Пятроўна. — Гэта памагае рабіць газету баявой і надзейнай, своечасова ліквідаваць недахопы

у рабоце асобных цэхаў і вытвор- чых участкаў.

Вось некалькі прыкладаў. Доў- гі час ў хімічнай лабараторыі за- вода дрыга працавала ацяпляльна- я сістэма. З трыбу і радыятараў працякала вада і струменіла пара. На скаргі работнікаў лабараторыі галоўны механік не рэагаваў. Та- ды яны вырашылі напісаць у газе- ту. На наступны дзень на шыцце ля праходнай рабочага завода ча- талі свежы нумар «Кракадзіла».

«Кракадзіл» памог. Праз два дні ацяпляльная сістэма была ад- рамантавана. Інакш і не маглі быць Калі б гэты непаладкі не былі своечасова ліквідаваны, ві- наватому даваўся б трымаць ад- каз перад партыйным бюро за- вода.

Хочацца адзначыць, што рэдак- цыя «Кожевніка» і яго саты- рычнага дадатку «Кракадзіл» зма- гаюцца з недахопамі не толькі словамі і пэндзіялем. У другі раз, калі зноў на галоўнага механіка ў газету прыйшла скарга, яго вы- рашылі выклікаць на пасяджэнне рэдакцыі. Гэтак было дастаткова, каб механік у хуткім часе лік- відаваў недахопы ў сваёй рабоце.

Ці ўзяць такі выпадак. Сталар Ф. Каханюскі напісаў у рэдак- цыю аб непаладках з водазабеспя- чэннем у сваім цэху. І тут «Кра- кадзіл» таксама памог.

«Кракадзіл» — аўтарытэтная і надзейная газета на заводзе. Тэ- матыка яго выступленняў самая разнастайная.

Сатырычны цэх газеты склада- ецца з чатырох чалавек. У яго ўваходзяць рабочы Х. Рыўкін, ін- жынеры І. Баброва і Э. Гернерг і заводскі мастак В. Бакала.

Палітра Васіля Уладзіміравіча Бакалы даволі багаты: ад лёгкага гумарыстычнага шаржа да злой карыкатуры. Аб добрым гу- сце мастака можна меркаваць не толькі па газете. Ён адчуваецца і ў святоні афармленні лоўнага і транспарантна будынка за- вода.

Добрым словам хочацца адна- чыць астатніх членаў рэдакцыі. Іх работа заслужоўвае ўвагі. Я ўжо гаварыў, што кожны нумар «Кожевніка» вярстаецца ў шэсць калонак. Навошта гэта? А вось для чаго. Раз у тыдзень рэдак- цыя вызначае шэсць чалавек з ліку сваіх членаў. Кожны з іх абавя- заны ў сваёй калонцы раз у ты- дзень змяшчыць актуальны матэры- ял дня. Аператыўнасць, як бачы- чым, вельмі высокая. Газета, такім чынам, штодзень абнаўляецца.

Газета сабрала вакол сабе шы- рока актыўна раборуаў. Пшшуць у газету брыгадзір М. Расолька, на- чальнік цэха Х. Суперфія, інжы- нер Я. Грышкевіч і многія іншыя. Да юбілею «Праўды» заводскі «Кожевнік» падрыхтаваў спе- цыяльны выпуск.

— Гэта і наша свята, — гаво- рыць рэдактар насценнай газеты завода «Бальшавік» Людміла Дрыга.

І. ДАШЧЫНСКІ.

Выйшлі з друку

- У Дзяржаўным выдавецтве БССР выйшлі з друку і паступілі ў продаж наступныя кнігі мастац- кай і музычнай літаратуры.
- Апесць Асіпенка. Дарога ў дэль- Апесць і апевяданні. Мастак С. Раманаў. Тыраж 6 тыс. экз., стар. 420. Цана 59 кап.
- Віталій Вольскі. П'есы. Прадмо- ва Яўг. Замерфельда. Мастак А. Салетка. Тыраж 2 тыс. экз., стар. 256. Цана 72 кап.
- Артур Вольскі. Далёкія і блізкія прычэлы. Вершы. Мастак П. Ка- лінін і А. Салетка. Тыраж 2500 экз., стар. 80. Цана 13 кап.
- Піліп Пестрак. Падарожжыне. Вершы. Мастак Г. Клікушын. Ты- раж 3

ДАПАЎТЛІВАЕ ВОКА ФОТААБ'ЕКТЫВА

[Заначніне. Пачатак на 3-й стар.]

ён хваляваўся, калі здымаў мастацкія фотаздымкі («На Бярозаўскай ДРЭС»)? Ці хваляваўся ён увогуле, рыхтуючыся да рэспубліканскай выставы? Відаць, Л. Панковіч будзе цяжка адказаць чым-небудзь пэўным на гэтыя пытанні.

Усяго адным здымкам «Беларускія пералескі» прадстаўлена на дыяпазічнай выставы і творчасць вопытнага фотажурналіста, супрацоўніка часопіса «Беларусь» М. Міновіча. Няўжо на старонках часопіса не з'явілася за ўвесь год ніводнага сапраўды цікавага здымка М. Міновіча? Чаму калекцыя часопіса быў зусім абмяжаваны да таго, з чым выступіць на выставы іх таварыш?

Бярэце прыклад з калекцыі рэдакцыі «Знамя юности». Тут многа зробіла для таго, каб фотажурналісты стаялі на больш значнай, каб мастацтва павышалася ў выніку гэтага мы бачым на выставы выдатны здымак А. Мылнікава «На заце», цікавыя работы І. Стэца.

Некалькі слоў пра здымкі аматараў. Гомельскі фотаклуб адкрыў дагэтуль невядомы нам імёны фатаграфы І. Кармарова і А. Федзіна, якія выступілі на выставы з добрымі пейзажамі. Абодва аўтары не толькі валодаюць пільным зрокам, але і старанна вядуць лабараторныя работы.

Выдатны партрэт матэматыка выставіў студэнт-мінчанін А. Пак. Крыху неспакойная кампазіцыя падкрэслівае рэпартажнасць работы.

Пастаянна ўдзельнічае ў рэспубліканскіх выставках педагог літаратурны крытык У. Калеснін («Брест»). Многія здымкі зроблены ў час падарожжа па родным краі. Работы У. Калесніна бліскучыя, звернуць на сябе ўвагу шматлікіх нашых таварышчэў і захваляюць іх рабінцкімі, вобразна-выяўчымі здымкамі.

Што хочацца параць нашым фотаматэрам: перш за ўсё перайсці ад партрэтаў сваіх блізкіх, ад сур'яльных пейзажаў да уваблення больш глыбокіх тэм і навучнай сваю задуму раскрываць праз выяўленчую форму. Аб'ядноўвацца ў клубы, таварышчы фотаматэры, часцей сустракацца разам для абмеркавання ўжо зробленага — і перад вамі расчыняцца дзверы ў неабсяжны свет творчасці!

Размова аб мастацтве ўдзельнікаў выставы была б мёртва, калі б мы не казалі пра каларовую фатаграфію. У Беларусі ёю пачалі займацца параўнальна нядаўна, гадоў дзесяць назад, і толькі некаторыя асобы. Да ліку іх адносіцца імя А. Мылнікава, якая паказала на выставы дзесяць работ.

Прадэс каларовай фатаграфіі надзвычай працаёмкі. Ён патрабуе вялікай дыяпазіцы і добра абсталяванай лабараторыі. Усе гэта ёсць у А. Мылнікава, які, дарэчы, змяшчае і вельмі добра рабіць здымкі. Аднак змест іх фатаграфій значна адрозніваецца ад якасці лабараторнай апрацоўкі. Ну, што, напрыклад, з таго, што чырвоныя парчкі атрымаліся на фатаграфіі да таго натуральнымі, што іх хочацца сарваць і пакласці ў рот? Гэта вельмі добра сумленны адбытак прыроды, які, на жаль, не развівае нашага ўяўлення аб свеце, не абавязвае нейкіх з'яў. Тое ж самае можна сказаць і пра некаторыя іншыя здымкі: захад сонца на возеры Нарач, плошча Якуба Коласа. Крыўда, што далей праймае фіксацыя факта аўтары не ідуць. Калі б не было колераў, многія здымкі А. Мылнікава не прыцягнулі б увагі гледачоў.

У чым жа прычына няяснасці зместу гэтых работ? Справа ў тым, што іх аўтары на першае месца ставяць вонкавае, колер, а не ідэйную задуму, якую павінен вырашаць здымак. Большую частку работ А. Мылнікава робіць спецыяльна для Белдзяржвыдавства, якое да гэтага часу не мае сваёй лабараторыі і фотаздымак. Вось чаму выдываецца ў значнай ступені ставіць сябе ў залежнасць ад волі аўтараў-надомнікаў. І хоць некаторыя іх фатаграфіі браўшчыца, астатнія работы А. Мылнікава ідуць у вытворчасць без сапраўднага творчага абмеркавання. Задумлены сваімі несумленнымі, але часта толькі тэхнічнымі поспехамі, гэтыя аўтары не развіваюць свайго мыслення, не рухаюцца наперад, тупучы на заваяваных «каляровых рубяжках».

Зусім іншае ўражанне робіць дзве манархіяныя работы А. Мылнікава — «Рэпарцёр» на Брэсцкім вакзале і «Гэта не павіна паўтарыцца». Вялікія публіцыстычныя фатаграфіі на-

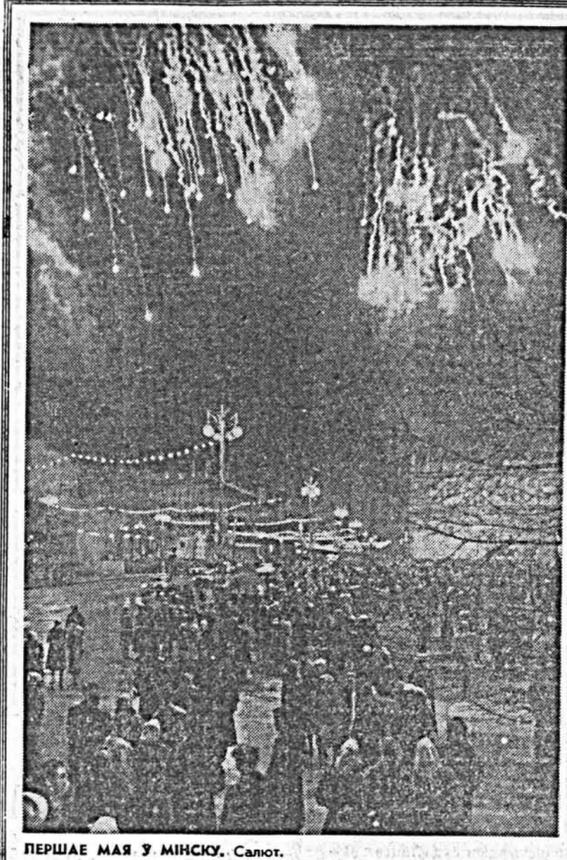
глядна паказваюць сапраўдны магчымасці фотамастацтва. Гэта жывыя факты, імгненна асасаваныя і зафіксаваныя на аб'якавым фатаграфіі, а мастаком з гарачым сэрцам. Вось калі б і ў каларовых работах А. Мылнікава была хоп частачка гэтага напалу!

Калі мастацтва ўдзельнікаў выставы неаблагод, дык таматыка іх работ насыражовае. Напшы фатаграфы яна адстаюць ад падзеі, праходзяць міма мноства важных жыццёвых з'яў, а значыць, пакідаюць белыя плямы ў фоталетапісе самігодзі. Перш за ўсё трэба папракнуты ўдзельнікаў выставы (у тым ліку і аўтара гэтага артыкула) за пагарду да партрэта. Перадвыя людзі нашага часу, абавязаныя вобразы сучаснікаў павіны быць намі паказаны з усёй сілай і мастацтвам.

Фотакарціны, на якіх была б адлюстравана звычайная праца будаўнікоў камунізма, налічваюцца на выставы адзінакі, у той час, як яны павіны быць з'яўляцца галоўнае месца сярод іншых экспанатаў, Новабудулі, цоці заводу і прасторы калгасных палёў, навуковыя лабараторыі, асяродкі культуры пра ўсё фотамастацкі павіны расказаць у сваіх здымках. Бо выставы ж так называюцца «Самігодзі ў дзевяці!» Фармальна многія здымкі нібы прысвечаны галоўнай тэме, але далёка не ўсе яны выкананы з сапраўдным мастацтвам.

Тое, што цяпер мастацтва фатаграфіі выйшла, нарэшце, на вялікую рэспубліканскую арбіту, — не толькі абнадзеівае, а і гарантуе, што яно хутка ўзім'ецца да ўзроўню патрабаванняў часу.

Рыхтуючыся да абмеркавання выставы, некаторыя арганізацыі вырашылі стварыць свае асобныя журы для ацэнкі здымкаў па тэмах. Так, у ацэнцы фатаграфій выкараці жаданне ўдзельнічаць ЦК камсамола Беларусі, Камітэт да ахове прыроды, Саюз спартыўных таварыстваў, рэдакцыя некаторых газет і часопісаў. Шырокае зацікаўленасць развіццём мастацтва фатаграфіі — вось яшчэ адзін вынік выставы. Па сваім значэнню ён амаль важнейшы за ўсё астатняе: падтрымка грамадскага зацікаўлення забяспечвае поспех усім нашым справам.

ПЕРШАЕ МАЯ У МІНСКУ. Салют.

ПРЫГОЖЫ СВЕТА МУЗЫКІ

Рост культурнага ўзроўню працоўных, выхаванне ў іх высокага эстэтычнага густу ў многім залежыць ад масавай музычна-адукацыйнай і прапагандысцкай работы. Гэта добра разумее калектыў Гомельскага музычнага вучылішча імя Н. Сакалоўскага. За апошні час ён разгарнуў вялікую работу па прапагандзе музыкі сярод дарослага насельніцтва і дзяцей і выяўленню народнага талента. Так, на заводзе «Гомсельмаш» па ініцыятыве выкладчыка і студэнта вучылішча была створана дзіцячая музычная школа. Сярод студэнтаў-старшакласнікаў розных аддзяленняў вядзе ў ёй вялікую творчую работу. Яны не толькі дапамагаюць здымаць дзеянні рабочых уздаць тэмы музычнага мастацтва, але і самі набываюць педагогічны вопыт, добрую практыку.

Заняткі ў гомельскамушаўскай школе вядуцца па той жа вучэбнай праграме, што і ў дзяржаўнай музычнай школе. Кожны вучэць можа навучніца іграць на адным з чатырнаццаці інструментаў, які яму больш за ўсё да спадабы. Адначасова дзеці наведваюць урокі па сальфеджыю, тэорыі музыкі, авалодаюць навыкамі харавога славяння.

Вядома, што першапачатковыя асновы музычных ведаў падрастаючага пакалення закладаюцца ў агульнаадукацыйнай школе, імяна там нашы дзеці робяць першыя нясмелыя крокі ў чудовы свет мастацтва. Аднак у нас яшчэ не хапае наставнікаў спеваў і музыкі, высокакваліфікаваных кіраўнікоў мастацкай самадзейнасці. Калектыў вучылішча, ведаючы пра гэта, вырашыў дапамагчы мастацкаму выхаванню пільна і школьнаму. Так, у сярэдняй школе № 24 усю музычную работу вядзе педагог музычэўшчыцы Лідыя Пуліноўна. У гэтай школе рэгулярна арганізуюцца да гутаркі аб музыцы, аб жыцці і творчасці выдатных кампазітараў-класікаў, наладжваюцца тэматычныя лекцыя-канцэрты.

на якіх лектарамі выступаюць будучыя музыканты — студэнты старых курсуў.

У сярэдняй школе № 15 студэнт-выпускнік Я. Мазур арганізаваў з найбольш здольных вучылішча імя Н. Сакалоўскага. За апошні час ён разгарнуў вялікую работу па прапагандзе музыкі сярод дарослага насельніцтва і дзяцей і выяўленню народнага талента. Так, на заводзе «Гомсельмаш» па ініцыятыве выкладчыка і студэнта вучылішча была створана дзіцячая музычная школа. Сярод студэнтаў-старшакласнікаў розных аддзяленняў вядзе ў ёй вялікую творчую работу. Яны не толькі дапамагаюць здымаць дзеянні рабочых уздаць тэмы музычнага мастацтва, але і самі набываюць педагогічны вопыт, добрую практыку.

Вось ужо многа гадоў вопытны педагог Гомельскага музычнага вучылішча, заслужаны дзеят культуры рэспублікі А. Лукомскі няўзменна кіруе народнай харавой камп'юнай саўгаса «Варожкі». Ён выявіў вялікі музычны талент у дзевяці маладых удзельніках імя В. Таенкавай і Т. Цуканавой і прапанаваў ім паступіць вучыцца на дырыжорска-харавое аддзяленне. Вопытны харэйстар дапамог ім падрыхтавацца да ўступных экзаменаў. У іх адбываецца ён не памыліўся. Абедзве гэтыя дзяўчынкі цяпер паспяхова займаюцца ў вучылішчы і не парываюць сваёй сувязі з самадзейным калектывам, дзе ўпершыню яны пазнаёміліся з музыкай і спевамі. Будучы харэйстар Т. Цуканова ўжо сама цяпер дапамагае А. Лукомскаму праводзіць рэпетыцыі з напалай саўгаса.

Або яшчэ адзін факт: былы выхаванец дзіцячай музычнай школы на «Гомсельмашы», баяніст А. Крывоў, займаючыся цяпер у вучылішчы, выкладае ў той навукальнай установе, дзе ён калісьці сам вучыўся асновам музычнай граматы.

Так супрацоўнічаюць прадстаўнікі прафесіянальнага і са-

ЖЫВАТВОРНАЯ КРЫ

Наша спадарожніца, зручна ўмасціўшыся ў «газкі», натхнёна гаварыла:

— Сельская бібліятэка, скажу вам, — не поле, але ж і ў сёйбыты. І ў полі, і ў чырвоных кутках, на фермах, у сем'ях калгаснікаў — усюды кніга, тая жыватворная крыніца, з якой людзі чэрпаюць штодня разуменне, дабра... У гэтым вы пераканаецеся, калі будзеце ў калгасах імя Сявядлова і імя Тэльмана, на Ільозаводзе...

За павароткай паказаўся бялюсенькі будынак з дзяржаўным сцягам Беларускай ССР.

— Прыхалі... Вось ён, наш асяродак культуры, — з гордаццю гаварыла Ефрасіння Нічыпарана. — Адсюль кніга ідзе ў кожны дом.

Кнігі акуратна расставлены на паліцах. Да іх свабодны доступ чытачоў.

Значнае месца ў бібліятэцы займае аддзел «Уладзімір Ільіч Ленін — геній камунізма». Наведвальнікі прагна чытаюць і перачытваюць ленінскія творы. Самай характэрнай рысай сённяшняга дня з'яўляецца тое, што ўсе 35 тамоў поўнага Збору твораў Уладзіміра Ільіча Леніна — на руках Ільозаводцаў і механізатараў Уладзіміра Бурэя, качагара Насяня Галуза, шафера Аляксандра Левамоў, калгасніка з арцэлі імя Сявядлова Аляксей Паўлаў і дзесяткі сельскіх працаўнікоў і ўспаміны, і мастацкі творы аб Леніне, якія шмат разоў выдаваліся на рускай і беларускай мовах, таксама на руках.

Увагу чытачоў прыцягваюць паліцы з літаратуры на тэмы: «XXI з'езд КПСС — з'езд будаўнікоў камунізма», «Наша

мэта — камунізм» камуністычнай маршэўкай Ягора Ільіча Рабана, якія робяць актыўны і творчы ўнёсак у выхаванне моладзі. Лека Гурдін, Дар'я Ярма Маслава, сама загадаў атэістычна пераступілі парог не ты, каб у самай шырокай ступені формі данесці домыслы глыбокіх гістарычных раішчын з'езда КПСС. Вечарыда на тэмы: «Хто не працуе, тое есць», «Белыя ручнічкі працу любяць», аб куды паводзін савецкай моладзі, маральным кодэкс будаўнікоў камунізма збіралі сцігі працніку вёскі.

Есць у бібліятэцы і куток атэіста, у якім праводзіцца дзейная антырэлігійная прапаганда. Актыўнасць праявіў запар аж тры атэістычныя вечары. На адным з іх калгаснікі праслухалі цікавую лекцыю Аляксандра Аляксандрава: «Што існуе дэ? Потым ставіліся п'еса «Перад вяселлем» і Інтар-медлі «З духам — па душой» і «Сам не памыліўся».

У наступны раз іры яшчэ большым зборы народу правалі дэклад: «Бог, бакаянты і сектанты», а пасля паказалі фільм аб сектанцкіх дэмаршалах на Піншчыне. На вечар запрасілі септантэна Васіля Уцянкава і яго жонку. Тая прыйшла.

Васіль нават выступіў у абарону сектанцтва. Ён гаварыў нудна. Малапымённая прамова яго нікога не зацікавіла. Тады слова папрасіў 90-гадовы Андрэй Пятроў.

— Пра бога лепш спытайце ў мяне. Няма яго. Праўду кажу вам, зямлякі. Памятаў бізн на сваёй спіне — богаў і царуў... Савецкая ўлада, партыя камуністаў мне даарожыла за ўсё.

Выступіў і яшчэ адзін чалавек дэяцыі. Ён яны выкрывалі рэлігійны дурман.

Сектанты выкрывлі. Ён застаўся адлі. Ад яго качаткова адступілі ўсе гэты «браты» і «Хрысцэ», якіх ён ашукваў.

А той аддзел бібліятэкі, які носіць назву: «Перадвыя вопыт у сельскай гаспадарцы», на першы погляд нібыта пустуе. Амаў увесь яго фонд вядуцца з чыталіні на ферму, у брыгаду, у клуб на канферэнцыю чытачоў.

На апошняй канферэнцыі паглядчыкамі былі заахвочаны Іосіф Аўчынін, дзяржа Тамара Быкава, цяляніца Люба Цыганкова. Яны па-гаспадарску гаварылі пра нявыкарыстаныя яшчэ рэзервы калгаса імя Сявядлова.

...Змяркалася калі ў бібліятэку завіталі мо дваццаці хлапцоў і дзевяці дзяўчынаў. Гэтыя кніжніцы наведваюць... Кніжкі абмяняюць, пагутарыць з чытачамі.

Цудоўная ява нашых дзён — кніга ў Бычэсе пастаянна сёйбіт добрага, разумнага, перадавога.

В. ХОМКА.
Езьярычанскі раён.

КАНЦЭРТЫ ДРУЖБЫ

У першамайскія дні многія аматары музыкі беларускай сталіцы пабывалі ў акружым Далекаафіцэраў на святочных канцэртах майстроў эстрады Мінска і Волгаграда. Артысты двух адраджаных з руін і попелу савецкіх гарадоў выступалі побач на адной сцэнічнай пляцоўцы. Мінчане ў першым аддзяленні, а волгаградцы — у другім. І коды праграмы іх выступленняў былі, аднама, не аднолькавыя па змесце, аднама сам падбор нумароў па жанрах, іх унутранае эмацыянальнае гучанне мелі намяла агульнарысы. Так, калі праграму выканавалі нашай рэспублікі адкрыў ішчэ мелоды, але зольны эстрады інструментальны кватэрт, у суправаджэнні якога потым спявалі амаль усе вакалісты, — дык і гасці з Волгаграда другое аддзяленне пачалі з выступлення інструментальнага ансамбля (квінтэты), і ён у іх таксама выдатна выконваў ролю акампаганістара.

мар — «Фантазія» (выканаўцы В. І. Муленкі), з'язаны з «Касмічнай» тэмай, атрымаўшы менш удалы, яго ідэйная задумка не зусім выразна і ясна раскрыта пастаноўшчыкам.

Артысты Волгаградскай філармоніі ўнеслі ў агульную праграму канцэрта свежы струмень. Так, пачатак іх выступлення з радзійбэзвышнімі роднага горада быў не зусім звычайны, ён адрозніваўся публіку. Волгаградцы, апроч песень і інструментальнай музыкі, якія, як ужо гаварылася, былі і ў праграме мінчан, паказалі зусім новыя нумары з іншых відаў эстраднага мастацтва.

Вялікае ўражанне пакінуў яркі маляўнічы пластычны эшод «Усходняя казка», выкананы ўдзельнікамі VI Сусветнага фестывалю ў Маскве М. і А. Самсонавымі. Арганічна ўплывалася ў праграму выступленне майстроў арыгінальнага жанра Т. і М. Бернаў, а таксама антырэлігійная музычная мазаіка (выканаўца Р. Рубінчык). Але найбольшы поспех меў дыплагман Усеазаюнага конкурсу артыстаў эстрады В. Осіпаў, які валодае выдатнай тэхнікай ігры на многіх музычных інструментах — акардыоне, кітафоне, канцэртэ і інш. Гэты яркі музыкант-віртуоз прадэманстраваў сваё майстэрства ў выкананні такіх складаных твораў, якія антракт да чацвёртай дзеі «Кармэн» Біза, вальс з «Фантаст Гюно», танец з шыльмі з балета «Гаянэ» Хачатуряна. Трое спяваючы-волгаградцаў Н. Чарская, У. Мамедова і М. Лятучая, выступаючы кожны паасобку ў суправаджэнні квінтэты, паказалі добрыя выканавыя

якасі, свой індывідуальны падыход да раскрыцця задум творца. Гэтыя своеасабыя святочныя канцэрты дружбы, арганізаваныя нашай філармоніяй, былі цёлыя, а задавальненнем прыняты гледачамі.

На здымках: выступаюць спявачка Н. Чарская [уверсе] і музыкант-віртуоз В. Осіпаў.
Фота Ул. КРУКА.

Стварыць абстаноўку святочнасці ў канцэрт, наладзіць кантакт яго ўдзельнікаў з гледачамі дапамаглі перш за ўсё вядучы праграму — мінчанін Р. Дзідзюк і волгаградзец Р. Рубінчык. Першы з іх вядзе канферэнс мякка, свабодна, з тонкім унутраным падтэкстам, другі акцёр больш тэмпераментны і жвавы, ён асабліва добра паказаў сябе ў мастацкім чытанні («АБ Волгаградзе», «Прыйдзіце, грамадзяне, сыці»). З Дзідзем нашы гледачы даволі часта сустракаюцца на эстрадных вечарах як з дасканальным выкананнем музычных сатырычных інтэрмедый і пародыі. І на гэтых канцэртах беларускі артыст зноў перадаваў сваімі надзвычай дэспічнымі куплетамі на матывы вядомых песень «Ты не стой, не стой...», «Мы з табой два берзгі» (дарэчы, ён сам аўтар гэтых куплету).

Мінчане могуць ганерчыцца ўдмувамі і сур'язнай чыстальнасцю, дыплагманствам Усеазаюнага конкурсу артыстаў эстрады В. Спіткоўскай, якая прачытала фелетон пра татаў. Ад Беларускай філармоніі ў святочных канцэртах прынялі ўдзел двое вакалістаў — саліст Тэатра оперы і балета В. Глушак і выканаўца лірычных і жанравых песень І. Вішнеўская. Пра вакальнае здольнасці В. Глушаква, пра яго прыгожы голас мінчане ўжо даўно маюць добрае ўяўленне. Таму ім было прыемна пачуць у выкананні опернага артыста арты з класічнага і савецкага рэпертуару непаздрана ў канцэртнай зале. І. Вішнеўская выступала зусім у іншым кампаньі. Гэта сапраўдная эстрадна спявачка з добрым густам і проста манерай выканання песень савецкіх, у тым ліку беларускіх кампазітараў.

Спадабалася гледачам і наша танцавальная пара — Л. Саманова і Я. Іванова, якія выканалі «Мексіканскі танец». На жаль, другі харэаграфічны нумар — «Фантазія» (выканаўцы В. І. Муленкі), з'язаны з «Касмічнай» тэмай, атрымаўшы менш удалы, яго ідэйная задумка не зусім выразна і ясна раскрыта пастаноўшчыкам.

У Рыме духавенства настолькі раздмухала казліла вакол «мінскай святой», што экзальтаваныя фанатыкі не раз спынілі Мечыслаўскую на дарозе і прасілі ў яе блазнення, драгі на рэлікіі ўе вяртатку. Тут жа «мунішчы» збіралі ахвяраванні для барацьбы з ворагамі хрысціянства. 5 лістапада Макрына вельмі цёпла прыняла папа Грыгорыя XVI. Ён загадаў яе апісаць у свае «пакуты». Шэць месяц прапавала выскопаластаўная камісія, каб класіфі-

Як была сфабрыкавана „мінская святая“

У пачатку верасня 1845 года ў Парыж прыхалі невядомая жанчына, апрапуюта ў суевку уніяткай манашкі. Апрача рэкамунікацыйных пісэм пазнанскага архіепіскапа Прыжыцкага пры ёй не было ніякіх дакументаў. Невядома назвала сябе Макрына Мечыслаўская. Яна расказвала, што да 1837 года кіравала ў Мінску жаночым кляштарам багемлянак. Але, па словах манашкі, у ліпені 1837 года вядома ганіцель уніяткай веры Сямашка і мінскі губернатар Ушакоў разаналі гэты кляштар, бо большыя часткі адмовіліся перайсці ў праваслаўе. Пасля гэтага 37 жаншак былі пад казакіным канвоем адпраўлены ў Віцебск (адгук — у Полацк і Мадзель). І ўсюды, маўляў, базылічныя цярпелі нечалавечыя пакуты, ганенні за «святую веру». Урэшце з Мядзель Макрына Мечыслаўская і не тром сабрэкам удалася ўцячы. І вось цяпер яна прыхаліла ў Заходнюю Еўропу, каб расказаць усюму «шыўлізаванаму свету» праўду аб ганенні на уніятаў у царскай Расіі, каб праціць заступіцца ў самага рымскага папы...»

на трох мовах «паказанні» Мечыслаўскай. Прыходзілася спынацца ў снежні 1845 года ў Рым павінен быў прыхаць мар Мікалай І. Палітыкавіч з задавальненнем паціраў рукі: сустраўца цар з папаў — а тут яму і паднесці пілоўку ў выглядзе «паказанняў» Мечыслаўскай!

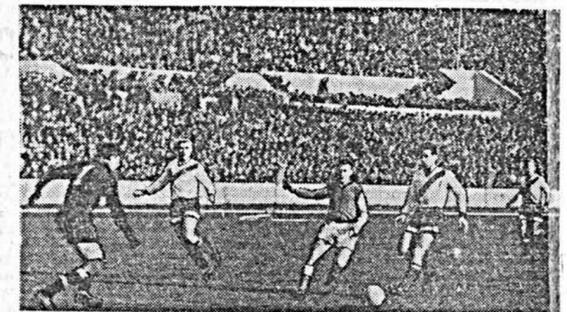
І вось 13 снежня 1845 года адбылася сустрачка двух самадзержцаў: свецкага — Мікалая І і духоўнага — Грыгорыя XVI. Размова праходзіла ў духу поўнага ўзаемаразумення. Сканда не адбыўся. Але пасля адзду Мікалая І «паказанні» беглай уніяткі ўсё ж былі надрукаваны і пасля перадрукоўваліся ў розны час і на розных мовах. Царскаму ўраду дзючы прышлося абвргаць апублікаваныя звесткі. Прытым рабілася гэта неафіцыйна і настолькі блытаня, што нават некаторыя рускія эмігранты павяралі ў праўдзівасць «успамінаў» Мечыслаўскай. Так, 6 лютага 1846 года, Бакунін накіраваў адвадзельна пісьмо ў рэдакцыю французскага выдання «Канстытуцыяналь» вытыкай працяваў выкарыстоўваць асобу самазванкі ў сваіх карыслых мэтах. Ёй давелі кіраўніцтва адным з рымскаў кляштару, дзе яна ўваля сапраўдна архіепіскапа параді: збіваўла манашак, адбіраа ад іх папэрску, каб не было на чым напісаць карбу. Літасіва ставіўся да Мечыслаўскай і новы папа Піі IX, які наведваў яе ў манастыры. Шырока распаўсюджваліся чуткі, што «мінская мунішчы» робіць «чуды»: аднаму ксяндзу вярнула зрок, другому — голас, а адной-

чы нават усцішыла цэлю марскую буру... За ўсё гэтыя небывалыя ахвотна чапалася і брала іх на сваё ўзбраенне каталіцкае духавенства на тэрыторыі Беларусі.

Магчыма, блэгздумлі пэсіяны Мечыслаўскай і наогул усёй яе асобай не варта было б і займацца, калі б каталіцкая рэакцыя не зрабіла яе імя сваім своеасабылым ідэйным сцягам. Такія попліскія тэалягі, як Старавейскі, Лічкоўскі і іншыя, ні на хвіліну не сумняваліся ў верагоднасці «паказанняў» Мечыслаўскай. Аб яе «мунішчы» расказвалася ў шматлікіх «народных» кніжках. Больш таго, міф аб Мечыслаўскай адмоўна адбіўся на творчасці многіх польскіх пісьменнікаў. Ёй павярну нават Міцкевіч, якога яна на нейкі час прымырала з папам і афіцыйным каталізмам. Ёй прысвясціў сваю паэму «Маш Макрына Мечыслаўская» Юльшэ Славацкі. Ёе паэтызаваў у сваім «Легіёне» Станіслаў Вышчынскі. Аднама словам, які асоба ашмэнскага пісара, агента ІІІ аддзялення Андрэя Тавяйскага, асоба Макрыны Мечыслаўскай зрабіла адмоўны ўплыў на польскую літаратуру і грамадскую думку.

Вось чаму высьветленне пытання, кім была на самай справе Макрына Мечыслаўская, мае немалаважнае значэнне як для гісторыі грамадскай думкі, так і для атэістычнай прапаганды.

Трэба адзначыць, што «святасць» Макрыны Мечыслаўскай ставіў пад сумненне нават больш радыкальнае прадстаўнікі польскага духавенства, у першую чаргу ксяндз Ян Урбан, які доўга займаўся гэтым пытаннем і пры-

Футболны сезон пачаўся. Не глядзячы на дрэннае надвор'е, трыбуны мінскага стадыёна «Дынама» 7 мая былі перапоўненыя. Шкада, што м